

Assessing the Role of Cities in Sustainable Development of Pirashahr Villages With Scenario-Writing Approach of Case Study of Khorramabad City and Surrounding Villages

Hamed Abasi¹, Kian Shakarami^{2*}, Masoud Chharrahi³, Ahmad Rummyani⁴

1-Assistant Professor of Geography, University of Lorestan

2-Ph.D Student of Geography and Urban Planning, University of Ferdowsi Mashhad

3- M.Sc of Geography and Urban Planning, University of Yazd

4- Ph.D of Geography and Spatial Planning of Environmental Quality in Rural Areas, University of Ferdowsi Mashhad

Abasi, H & Shakarami, K & Chharrahi, K & Rummyani, A. (2022). [Assessing the Role of Cities in Sustainable Development of Pirashahr Villages With Scenario-Writing Approach of Case Study of Khorramabad City and Surrounding Villages]. *Geography and Development*, 19 (65), 99-126.

doi: <http://dx.doi.org/10.22111/J10.22111.2021.6530>

Received: 10/12/2020

Accepted: 16/10/2021

Keywords:

Sustainable Development, Environs Villages, Scenario writing, Khorramabad City.

ABSTRACT

Analyzing and Evaluating the Role of Cities in Sustainable Development of Pirashari Villages by Scenario Writing Approach (Case Study of Khorramabad City and its Villages) Today, the role of cities has become more pronounced than before in the growth of their surrounding villages and cities play a direct role in the sustainable development of their surrounding villages in various economic, social and environmental contexts. Therefore, according to this issue, the present study seeks to analyze and evaluate the role of Khorramabad as a regional economic and demographic core in the sustainable development of the surrounding villages using structural analysis and scenario-based approach. The sample was selected from 30 experts and researchers in the field (15 experts in the field of urban issues and 15 experts in the field of rural issues). MICMAC software was used to analyze the data, and Morphol software was used to formulate the scenarios. Out of five thousand scenarios with validity, ten scenarios with high inertia were selected. Among these ten scenarios, two scenarios with the highest probability of occurrence and a high frequency of 90% were analyzed. Finally, the results showed that the city of Khorramabad could not have a significant impact on the sustainable development of the surrounding villages in the current and future situation (based on scenarios). The number of critical scenarios with frequency 8 equals the optimal scenario with frequency 8. Weakness in health care, lack of proper planning for tourism capacity utilization, lack of funds and validities, infrastructure weakness of failure to implement rural development plan programs due to lack of funding are evident in the lack of sustainable development of these villages in the scenarios. It is clear, however, that if the city of Khoramabad has a positive growth as an economic and demographic center of the region in terms of sustainable development indicators, it will have an impact on the sustainable development of these villages.

Copyright©2022, Geography and Development. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract

1- Introduction

Urban-rural linkage is the phenomenon resulting from the bilateral interaction of urban centers and rural settlements in the

regional arena, which is caused by different flows, including the flow of people, goods, information, technology, innovation and the like. Theoretically, research of such trends in the context of economic, social and cultural changes, especially in developing countries, is associated with diversity and strengthening of employment in rural environments. Therefore, the role of cities in relation to villages and the expression of development policies with the aim of reducing poverty and supporting the positive role of urban centers in the development of rural areas is emphasized by development experts (*Sajasi Gheydari et al., 2015:130*). Therefore, structural investigation between urban and rural relations has been one of

*Corresponding Author:

Kiyan Shakarami

Address: Department of Geography and Urban Planning
University of Ferdowsi Mashhad

Tel: +98 (9169840759)

E-mail: sorena94@yahoo.com

the issues that should be considered in spatial and regional planning. Spatial planning strategy and scenario and how to communicate this relationship should be considered at the same time with the demographic changes of settlements (Nazemi Shadbash *et al*, 2020: 144). The interconnection between villages and cities and their structural and functional integration is particularly high in villages near cities that have the potential to be dispersed and integrated into cities (Kumar Jat *et al*, 2008:28).

2-Methodology and Methods

To collect the required data and information, library and Delphi methods (experts' opinions) have been collected. A sample of 30 experts and researchers in the relevant field has been selected (15 experts in the field of urban issues and 15 experts in the field of rural issues). For data analysis, Micmac software and Morpho software were used to analyze the interaction effects of variables. Then, 10 scenarios with high inertia were selected from 5,000 valid scenarios.

3-Discussion & Results

Nowadays, considering the challenges that exist in the surrounding cities and with the migration of villagers towards big cities, issues necessity of paying attention to sustainable development around, recognizing and transforming the type of urban-rural activities is an undeniable necessity. Therefore, considering these issues and the current research issues, this study sought to evaluate the role of Khorramabad city in sustainable development of surrounding villages according to all the capacities and capabilities of this city and surrounding villages with a futures studies approach. Therefore, in this study, we tried to formulate scenarios with a scenario-making approach and using macro variables to improve the future role of cities in sustainable development of surrounding villages in Khorramabad city. To achieve this purpose, first, variables and capabilities affecting the role of cities on the development of surrounding villages of Khorramabad city were identified from the experts' viewpoints and pools were identified. Then, experts rated this capability in the cross matrix of MICMAC and Morphol software. According to the output obtained from the software, the fill-in index for the change with 2 times of numerical data rotation was 89.94%. This confirms the great impact of variables on each other and shows the efficiency of the information obtained from the elites' point of view.

4-Conclusion

The results showed that the capabilities and capacities of Khorramabad city and surrounding villages in the natural and human dimension are suitable for sustainable development, but in many cases due to lack of inappropriate utilization or utilization, lack of credits, weakness of policy making and appropriate planning by urban management and surrounding villages, not only in the current situation but also in the future, it is not possible to be a desirable situation for it. Also, by examining 60 capabilities and variables affecting the sustainable development of villages around Khorramabad city, the results of Mick Mac software analysis showed that the variables of health services, educational services, city management and the villages themselves, roads and roads of asphalt, drinking water, credits, guide plans, tourism, creating industries have the most direct and indirect effect on the sustainable development of villages around Khorramabad city, but since these variables in Khorramabad city as well as these variables are in Khorramabad city as well. Economic and demographic centrality does not have a very favorable situation (better than villages), so the impact of these variables related to Khorramabad city on the surrounding villages is not desirable and constructive.

Keywords: Sustainable Development, Environs Villages, Scenario writing, Khorramabad City.

5-References

- Akbari, H, Shayan, H, and Ghasemi, M (2018). Comparative comparison of rural performance relationships with Harsin and Kermanshah cities. Case study: Central district of Harsin County. Journal of Spatial Planning, Quarterly Journal of Golestan University, 8th year/ 30th/winter 2019 machine gun issue. http://gps.gu.ac.ir/article_85843.html
- Alizadeh, K, Jafari, H, and Hariri Moghadam, F (2017). The spatial-spatial relationship between the mother of Mashhad and Fariman rural district. Journal of Geographical Sciences, No.27, Autumn & Winter 2018. http://geographic.sinaweb.net/article_538351.html
- Akkoyunlu, S, (2015), The potential of rural-urban linkages for, Sustainable development and trade International Journal of Sustainable Development & World Policy, 2015, 4(2): 20-40. [file:///C:/Users/Roumiani/Downloads/Documents/IJSD-WP-2015-4\(2\)-20-40.pdf](file:///C:/Users/Roumiani/Downloads/Documents/IJSD-WP-2015-4(2)-20-40.pdf)

- Bamzar, S. A. S., & Khademi, H. (2014). The role of urban villages in the development of surrounding villages. *International Journal of Advanced Biological and Biomedical Research*, (4), 1414-1418. http://www.ijabbr.com/article_13502.html
- Brohman, J. (1996) New directions in tourism for Third World development. *Annals of Tourism Research* 23 (1), 48-70. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(95\)00043-7](https://doi.org/10.1016/0160-7383(95)00043-7)
- Cao, X., & Wang, D. (2018). The role of online communities in reducing urban-rural health disparities in China. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 69(7), 890-899. <https://doi.org/10.1002/asi.24013>
- Fatimah, T. (2018). Community-based spatial arrangement for sustainable village environmental improvement-case study of Candirejo Village, Borobudur, Indonesia. *Energy Procedia*, 153, 389-395. <https://doi.org/10.1016/j.egypro.2018.10.074>
- Ghiurcăl, Ana-Andreea, Lămășanu, Andrea, Mihai, Florin-Constantin, (2012), Rural-Urban Relations in the context of Sustainable Development. Case Study: Cuejdiu Valley Basin, Neamt County, *Lucrări Științifice*, Vol. 55 (2): 327-331. https://www.researchgate.net/publication/261297192_Rural-urban_relations_in_the_context_of_sustainable_development_Case_Study_Cuejdiu_Valley_Basin_Neamt_County
- Harrison, D. (1988) *The Sociology of Modernisation and Development*. London: Routledge.
- Hedberg, C., & Do Carmo, R. M. (2012). Translocal ruralism: Mobility and connectivity in European rural spaces. In *Translocal ruralism* (PP.1-9). Springer, Dordrecht. DOI: 10.1007/978-94-007-2315-3_1
- Hiller, H. H. (2000). Mega-events, urban boosterism and growth strategies: an analysis of the objectives and legitimations of the Cape Town 2004 Olympic Bid. *International journal of urban and regional research*, 24(2), 449-458. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.00256>
- Holden, A. (2000) *Environment and Tourism*. London: Routledge <https://www.routledge.com/Environment-and-Tourism/Holden/p/book/9781138785762>
- Johansson, M., & Kupiszewski, M. (2009). Rural demography. EDORA project Working Paper 1, (Annex 1), <http://www.nordregio.se/EDORA>.
- Jat, M. K., Garg, P. K., & Khare, D. (2008). Monitoring and modelling of urban sprawl using remote sensing and GIS techniques. *International journal of Applied earth Observation and Geoinformation*, 10(1), 26-43. <https://doi.org/10.1016/j.jag.2007.04.002>
- Kihonge, E. (2014). "The role of small and medium enterprises) SMEs) in rural-urban linkages and economic development: the case of Mt. Kenya Region in Central Kenya", in F. Bart (ed.), *Rural and urban dynamics in the East-African mountains* (to be published). <https://books.openedition.org/africae/1338?ang=en>
- Kim, J. H., & Kang, K. H. (2020). The interaction effect of tourism and foreign direct investment on urban-rural income disparity in China: a comparison between autonomous regions and other provinces. *Current Issues in Tourism*, 23(1), 68-81. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13683500.2019.1637826>
- Kūle, L. (2014). Urban-rural interactions in Latvian changing policy and practice context. *European Planning Studies*, 22(4), 758-774. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09654313.2013.772785>
- Li, Y. (2012). Urban-rural interaction patterns and dynamic land use: implications for urban-rural integration in China. *Regional Environmental Change*, 12(4), 803-812. DOI: 10.1007/s10113-012-0295-4
- Liu, R., & Wong, T. C. (2018). Urban village redevelopment in Beijing: The state-dominated formalization of informal housing. *Cities*, 72, 160-172. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2017.08.008>
- Long, H., Zou, J., & Liu, Y. (2009). Differentiation of rural development driven by industrialization and urbanization in eastern coastal China. *Habitat international*, 33(4), 454-462. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2009.03.003>
- Ma, C., Jiang, Y., & Qi, K. (2021). Investigating the urban-rural integrated town development strategy on the basis of the study of rural forms in Nantong, China. <https://doi.org/10.1016/j.foar.2020.06.001>
- Ma, C., Jiang, Y., & Qi, K. (2021). Investigating the urban-rural integrated town development strategy on the basis of the study of rural forms in Nantong, China. *Frontiers of Architectural Research*, 10(1), 190-201. <https://doi.org/10.1016/j.foar.2020.06.001>
- METRIX Institute of European metropolitan regions and areas; metropol region hamburg; (2008), urban-rural relationships in metropolitan areas of influence, report.
- Mohammadi Yeganeh, Band Hosseinzadeh. A. (2013). Functional role of villages - cities in the development of surrounding villages studied: Zarrinroud city, Khodabandeh city. *Journal of Regional Planning*, 3rd year, No. 11, Autumn 2013. http://jzpm.miau.ac.ir/article_190.html
- Nazemi Shadbash, N, Asghari, Hand Pourshykhan, A.R (2020), The role of city-village mutual relations in the development of settlements around Rasht metropolis, Case of Pirashahr Khomam district, *Journal of Development of Pirashahr Spaces*, Second Year, Issue 2, Successive 4, 156-143. http://www.jpds.ir/article_125298.html
- Nikseresht, M, Dadvarkhani, F, and Shahbakhti R. (2012). Analysis and evaluation of the function of small towns in the development of surrounding villages (Case example: Sarabla city of Shirvan Chardavol county, *Journal of Regional Planning*, 2nd year, No.7. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=194102>

- Piacentini, M., & Trapasso, R. (2010, November). Urban-Rural linkages: issues, measurement and policies in OECD countries. In joint meeting of the working party on territorial development in urban areas and the working party on territorial development in rural areas of the OECD's Territorial Development Policy Committee, Paris (Vol. 30).
<https://www.oecd.org/regional/>
- Rahnama, M. T, Aghajani, H (2012) "Analysis of Space Inequalities in Khorasan Razavi Province". Quarterly Journal of Space planning and planning, 16th year, No. 73.
<https://www.sid.ir/fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=175235>
- Rahnama, M.R, Shakarami, K & Abbasi, H (2018), Amayesh Zanan Magazine, Volume 10, Issue 1, Spring & Summer. 2018.Pages 166-13.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=356096>
- Sajasi Gheydari, H., Roumiani, A and Mansouri, K. N. (2017), Spatial analysis of rural-urban links based on the performance of the service area of urban centers, Case study: Koohdasht county, Journal of Regional Planning, 7 years, Successive 25, PP. 142-129.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=279207>
- Scene, B Sadin, H, Neshat, A.H and Talkhabi, H.R (2017), Effects of city-village relations on economic and social developments of villages in Azadshahr, Journal of Space Economics and Rural Development, 6 (:): 138-121.
<https://serd.khu.ac.ir/article-1-2901-fa.html>
- Sheriff, Kh. (2001). Regional planning and development (theories and techniques). Optimistic Publications.
- Simelane, Thokozani (2012). To What Extent Are Cities Influenced by Rural Urban Relationships in Africa, Natural Resources, 2012, 3, 240-247.
- Su, Chi-Wei, Liu, Tie-Ying, Chang, Hsu-Ling, Jiang, Xu-Zhao (2015). Is urbanization narrowing the urban-rural income gap? A crossregional study of China; Habitat International 48: 79-86.
[DOI:10.4236/nr.2012.34031](https://doi.org/10.4236/nr.2012.34031)
- Swyngedouw, E (2004). Globalisation or 'glocalisation'? Networks, territories and rescaling. Cambridge review of international affairs, 17(1), 25-48.
<https://doi.org/10.1080/0955757042000203632>
- Tacoli, C. (1998). "Rural-urban interactions: A guide to the literature", Environment and Urbanization, Vol. 10 N°1 (April), PP. 147-166.
<https://doi.org/10.1177/095624789801000105>
- Telfer, D AND Sharpley, R (2008). Tourism and Development in the Developing World, Routledge,
<https://www.routledge.com/Tourism-and-Development-in-the-Developing-World/Telfer-Sharpely/p/book/9781138921740>
- Telfer, D. J., & Sharpley, R. (2015). Tourism and development in the developing world. Routledge.
<https://www.routledge.com/Tourism-and-Development-in-the-Developing-World/Telfer-Sharpely/p/book/9781138921740>
- Telfer, D.J. and Hashimoto, A. (2000) Niagara icewine tourism: Japanese souvenir purchases at Inniskillin Winery. Tourism and Hospitality Research: The Surrey Quarterly Review 2 (4), 343-56.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/14673584000200405>
- UN-Habitat. (2004). Regional Conference on Urban-Rural Linkages. 1- 4 October. Un Office in Nairobi, Kenya.
<http://www.unchs.org>.
- Van Leeuwen, E. S. (2010). Urban-Rural Interactions: Towns as Focus Points in Rural Development, Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2010, Germany.
<https://ibook.pub/urban-rural-interactions-towns-as-focus-points-in-rural-development.html>
- Verheij, R. A., Van de Mheen, H. D., de Bakker, D. H., Groenewegen, P. P., & Mackenbach, J. P. (1998). Urban-rural variations in health in The Netherlands: does selective migration play a part? Journal of Epidemiology & Community Health, 52(8), 487-493.
<http://dx.doi.org/10.1136/jech.52.8.487>
- Winston, N. (2010). Regeneration for sustainable communities? Barriers to implementing sustainable housing in urban areas.Sustainable Development, 18(6), 319-330.
<https://doi.org/10.1002/sd.399>
- Wu, Y., Sun, X., Sun, L., & Choguill, C. L. (2020). Optimizing the governance model of urban villages based on integration of inclusiveness and urban service boundary (USB): A Chinese case study. Cities, 96, 102427.
<https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.102427>
- Zhang, L., Zhang, X., Li, Y., & Liu, J (2012). Discussion about interrelated planning and constructions of social water engineering in system of town and village. Energy Procedia, 16, 489-493.
<https://doi.org/10.1016/j.egypro.2012.01.079>

ارزیابی نقش شهرها در توسعه پایدار روستاهای پیراشهری با رویکرد سناریونویسی مطالعه موردی: شهر خرم آباد و روستاهای پیرامون

دکتر حامد عباسی^۱، کیان شاکرمی^{۲*}، مسعود چهارراهی^۳، دکتر احمد رومیانی^۴

چکیده

امروزه نقش شهرها در توسعه روستاهای پیرامون خود پررنگ‌تر از گذشته شده است و شهرها، اثرگذاری مستقیمی در توسعه پایدار روستاهای پیرامونی خود در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی ایفا می‌کنند؛ بنابراین با توجه به این موضوع، پژوهش حاضر با استفاده از روش تحلیل ساختار و رویکرد سناریو مینا به دنبال تحلیل و ارزیابی نقش شهر خرم‌آباد به‌عنوان هسته اقتصادی و جمعیتی ناحیه‌ای در توسعه پایدار روستاهای پیرامون خود است. برای گردآوری داده‌ها و اطلاعات موردنیاز از روش‌های کتابخانه‌ای و دلفی (نظرخواهی از کارشناسان) جمع‌آوری شده است. نمونه آماری ۳۰ نفر از کارشناسان و پژوهشگران حوزه مربوط انتخاب شده است (۱۵ کارشناس در حوزه مسائل شهر و ۱۵ کارشناس در حوزه مسائل روستا). برای تحلیل داده از روش تحلیل اثرات متقابل متغیرها نرم‌افزار MICMAC و برای تدوین سناریوها از نرم‌افزار Morphol استفاده شده است. سپس از بین پنج هزار سناریوی دارای اعتبار، ۱۰ سناریو با اینرسی بالا انتخاب شد. در بین ده سناریو؛ دو سناریو با بالاترین درصد احتمال وقوع و تکرار بالا ۹۰ درصد مورد تحلیل قرار گرفت. در نهایت نتایج تحقیق نشان داد که شهر خرم‌آباد در وضعیت کنونی و آینده (براساس سناریوها) تأثیر چندانی در توسعه پایدار روستاهای پیرامون خود نمی‌تواند داشته باشد. به طوری که تعداد سناریوهای بحرانی با ۸ تکرار با سناریوهای مطلوب (۸ تکرار) برابری می‌کند و «ضعف در زمینه امور خدمات بهداشتی و درمان»، «نبود برنامه‌ریزی مناسب برای استفاده از ظرفیت گردشگری»، «کمبود بودجه و اعتبارات»، «ضعف زیرساختی راه‌های ارتباطی و آسفالت جاده‌ها» و «عملی‌نشدن برنامه‌های طرح هادی روستاها به دلیل کمبود اعتبارات»، در عدم توسعه پایدار این روستاها کاملاً در سناریوها مشهود است و البته مشخص است که چنانچه شهر خرم‌آباد به‌عنوان مرکزیت اقتصادی و جمعیتی ناحیه در زمینه شاخص‌های توسعه پایدار رشد مثبت داشته باشد، به‌عنوان موتور محرک بر توسعه پایدار این روستاها اثرگذار خواهد بود.

جغرافیا و توسعه، شماره ۶۵، زمستان ۱۴۰۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۲۴

صفحات: ۹۹-۱۲۶

واژه‌های کلیدی:

توسعه پایدار، روستاهای پیراشهری، سناریونویسی، شهر خرم‌آباد

مقدمه

سیاست‌هایی توسعه با هدف کاهش فقر و حمایت از نقش مثبت مراکز شهری در توسعه نواحی روستایی پیرامونی مورد تأیید کارشناسان توسعه قرار دارد (سجاسی‌قیداری و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۳۰). پس بررسی ساختاری بین روابط متقابل شهر و روستا از مسائلی بوده است که باید در برنامه‌ریزی فضایی و منطقه‌ای مورد توجه قرار گیرد. استراتژی و سناریوی برنامه‌ریزی فضایی و چگونگی برقرار این ارتباط باید هم‌زمان با تغییرات جمعیتی سکونتگاه‌ها مورد توجه قرار گیرد (ناظمی‌شادباش و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۴۴). ارتباط متقابل بین روستاها و شهرها و ادغام

پیوند شهری- روستایی پدیده‌ای حاصل از تعامل دوسویه کانون‌های شهری و سکونتگاه‌های روستایی در عرصه منطقه‌ای است که به سبب جریان‌های مختلف، از جمله جریان افراد، کالاها، اطلاعات، فناوری، نوآوری و مانند آن، پدید می‌آید. از لحاظ نظری، تحقیق این‌گونه جریان‌ها در بستر دگرگونی‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، با تنوع و تقویت اشتغال در محیط‌های روستایی همراه است؛ از این‌رو، نقش شهرها در ارتباط با روستاها تنظیم و بیان

1- استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران

2- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران (نویسنده مسئول)

3- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه یزد، یزد، ایران

4- دکتری جغرافیا و آمایش کیفیت محیطی مناطق روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

1- استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران

2- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران (نویسنده مسئول)

3- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه یزد، یزد، ایران

4- دکتری جغرافیا و آمایش کیفیت محیطی مناطق روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

abbasi.h@ac.ir

sorena94@yahoo.com

masoud.ch1987@yahoo.com

roumiani.ah@mail.um.ac.ir

ساختاری و عملکردی آن‌ها به‌خصوص در روستاهایی که در نزدیکی شهرها قرار دارد و پتانسیل پراکنده‌رویی و ادغام به شهرها را دارد، بسیار بالا است (Jat et al, 2008: 28)

پرستون (۱۹۷۵) پنج دسته از تعامل شهر و روستا مشخص کرده‌اند که به شرح زیر هستند:

- ۱- جنبش مردم؛ ۲- جابجایی کالا؛ ۳- حرکت سرمایه؛ ۴- معاملات اجتماعی؛ ۵- ارائه خدمات اداری (Zhang et al, 2012: 490). همچنین بنگس و همکاران (۲۰۰۶) پیشنهاد ساده‌تری، از طبقه‌بندی کلی‌تر از ارتباطات و پیوندها شهرها و روستاها و روابط ساختاری و عملکردی ارائه دادند؛ به‌طوری‌که این روابط عبارتند از: ۱- روابط ساختاری شهر و روستا از طریق طبیعت فیزیکی، اداره کردن به‌وسیله در دسترس بودن زمین و منابع، (SIC) که اغلب به‌طور همزمان بین مناطق شهری و روستایی رقابتی برای در دسترس بودن آب، انرژی و زمین است. ۲- کاربرد روابط شهر و روستا، به فرایندهای متنوع اجتماعی و اقتصادی که به پیوستگی توابع مختلف (گردشگری، املاک و مستغلات) واقع در مناطق شهری و روستایی مرتبط هستند، متصل می‌شوند؛ اما اخیراً OECD نوع‌های از این روابط به شرح زیر را مطرح می‌کند که عبارتند از (Piacentini and Trapasso, 2010: 14)
- ۱- ارتباطات جمعیت‌شناختی؛ ۲- معاملات اقتصادی و نوآوری در فعالیت؛ ۳- ارائه خدمات عمومی؛ ۴- مبادلات و سازگاری سومند با محیط‌زیست؛ ۵- چندسطحی بودن تعاملات حکومتی است. پس می‌توان بیان کرد که شهرها نقش مهمی در فراهم کردن برخی نیازهای روستاهای پیرامونی خود از قبیل بهداشت و درمان، آموزش، خرید محصولات و

سایر نیازها را پوشش داده‌اند و امروزه این نقش پررنگ‌تر شده و شهرها نقش مستقیمی در توسعه پایدار روستاهای پیرامونی خود در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی ایفا می‌کنند (Long & et al, 2009: 454) بنابراین امروزه تأثیر شهر بر توسعه مناطق روستایی و پیرامون آن‌ها امر مسلم و پذیرفته شده‌ای است. این اثرگذاری عمدتاً از طریق پیوندهای روستایی شهری محقق می‌شود (Van Leeuwen, 2010: 1) به‌طوری‌که سازمان ملل در سال ۲۰۰۴ موضوع روز جهانی اسکان را چنین نامید: شهرها، موتورهای توسعه روستایی است (Un habitat, 2004: 26)؛ زیرا هر منطقه تنها متشکل از نظام سکونتگاه‌های پراکنده و بی‌ارتباط نیست، بلکه شبکه‌ای به‌هم‌پیوسته از روابط اجتماعی، اقتصادی و فیزیکی است که از طریق روابط بین نقاط روستایی و شبکه شهری شکل می‌گیرد (کلانتری، ۱۳۸۰: ۲۳۵). به‌طوری‌که امروزه در برخی کشورها مسائل و مشکلات روستاهای پیرامون شهرها را به مدیریت شهری ارتباط می‌دهند و اعتقاد بر این است که مشکلات این روستاها همانند مشکلاتی که در حاشیه شهرهاست، از جمله زاغه‌نشینی، باید مورد توجه مدیریت شهری قرار گیرند (Wu et al, 2020: 1) در این ارتباط دنیس راندینلی (۱۹۸۰) با الهام از نکات مثبت و اساسی نظریه‌های توسعه منطقه‌ای، از جمله نظریه‌های جانستون، الگویی را ارائه داد که در استفاده از کارکردهای شهری برای توسعه روستاها متمرکز است (Liu & Wong, 2018: 163) البته بسیاری از دانشمندان اعتقاد دارند که علاوه بر تأثیری که شهرها بر رشد و توسعه روستاها می‌توانند داشته باشند، روستاهای پیرامون شهر نیز می‌توانند در بسیاری از

مبانی نظری

به منظور بررسی بهتر مسئله، مفاهیم، دیدگاه‌ها و مبانی نظری تحقیق در دو بخش، مورد بررسی قرار گرفته است.

توسعه پایدار

در عین حال که پیشرفت‌های فوق‌العاده‌ای در توسعه جهان شاهد بوده‌ایم، این سیاره هنوز با شماری از مشکلات کهنه و جدید مانند فقر مداوم و عدم تحقق نیازهای اولیه، قحطی و گرسنگی در سطح گسترده، نقض آزادی‌های سیاسی و اساسی، بی‌توجهی به منافع و حقوق زنان و افزایش تهدیدات وارد بر محیط‌زیست و مواجهه کشورهای فقیر و غنی با مسائل توسعه پایدار اقتصاد و رفاه اجتماعی و نحوه مقابله با این مسائل دست به گریبان است. بنابراین تعریف توسعه که در قالب اصطلاحات هنجاری بیان می‌شود، شامل رشد اقتصادی، تغییر ساختاری، صنعتی‌سازی مستقل، کاپیتالیسم یا سوسیالیسم، خودشکوفایی و خوداتکایی فرهنگی، ملی و منطقه‌ای است (Harrison, 1988: 154).

ایده توسعه، همانند رشد اقتصادی بعد از جنگ جهانی دوم رواج یافت و عوامل فرهنگی و اجتماعی تا اندازه‌ای شناخته شده بودند که بتوانند این رشد را تسهیل کنند (Brohman, 1966: 48-70; Fatimah, 2018: 390). بعدها مفهوم توسعه گسترش یافت و در مواجهه ملاحظات اجتماعی، اخلاقی، معنوی و زیست‌محیطی به کار گرفته شد.

هشت سال پس از بررسی مفهوم توسعه در قالب فقر، بیکاری و بی‌عدالتی، سیرز^۱ (۱۹۶۹، ۱۹۷۷) مفهوم خوداتکایی را به تعاریف خود افزود. با گسترش جنبش‌های زیست‌محیطی، پیشرفت‌هایی نیز گسترش یافت تا اصطلاح مشهور توسعه پایدار را به وجود آورد؛

زمینه‌ها نقش مؤثری در رشد و توسعه شهرها ایفا کنند (Bamzar & Khademi, 2014: 1415).

با توجه به اهمیت موضوع تعاملات شهر و روستا، از یک سو شهر خرم‌آباد با توجه به قابلیت‌هایی که در زمینه‌های حمل‌ونقل، بازار بزرگ مصرف‌گرا، جمعیت زیاد و نیازهای آن، مرکز گردشگری جاذب، وجود همبستگی اجتماعی بالای اقوام و... را داراست، می‌تواند نقش مؤثری بر توسعه پایدار روستاهای اطراف خود ایفا کند و از سوی دیگر، روستاهای اطراف شهر خرم‌آباد نیز نقش پررنگی در توسعه منطقه از جمله تولیدات کشاورزی، دامداری و... دارا هستند. مهم‌تر از همه با توجه به محدودیت فضایی توسعه شهر خرم‌آباد، این روستاها نقش مؤثری در جذب جمعیت، چه به صورت دائمی و چه موقت (خوابگاهی) می‌توانند ایفا کنند؛ بنابراین با توجه به اهمیت تعاملات شهر و روستا در خرم‌آباد، این موضوع نیازمند ارزیابی، کارشناسی و تحلیل ساختار خاص خود است و از آنجاکه اولین گام در بررسی این دسته از موضوعات شناسایی و تحلیلی از وضعیت ساختاری موجود است تا برای آینده واقعی‌تر و بهتر برنامه‌ریزی کرد. پس در پژوهش حاضر به دنبال این مسئله هستیم تا با شناسایی ظرفیت‌ها و قابلیت شهر خرم‌آباد که دارای اثرگذاری بالا بر توسعه پایدار روستاهای پیرامون خود هستند، سناریوهایی برای آینده این موضوع تدوین و طراحی کرد؛ بنابراین با علم به این موضوعات و مسائل مطرح‌شده، پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به سؤالات کلیدی است:

۱- مهم‌ترین متغیرهایی که دارای اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم بر توسعه پایدار روستاهای پیرامون شهر خرم‌آباد هستند، کدامند؟

۲- محتمل‌ترین سناریوهای پیش‌رو برای توسعه پایدار روستاهای پیراشهری خرم‌آباد با تأثیرپذیری از نقش مرکزیت این شهر کدامند؟

سپس کنفرانس Rio+10 برای سال ۲۰۰۲ در آفریقای جنوبی برنامه‌ریزی شد و بعد از آن دیدگاه‌ها و نظریه‌های اجتماعی به مباحث توسعه پایدار وارد شدند؛ به طوری که همه نظریه‌های توسعه، سیاست‌ها، طرح‌ها و راهبردها آگاهانه یا ناآگاهانه، مفهوم ارجح ماهیت توسعه را بیان کرده و این اولویت‌ها به نوبه خود بیانگر ارزش‌ها هستند. شناخت سیستم‌های ارزش ذاتی و زیرساخت‌های سیاسی در نظریه‌های توسعه نشان می‌دهند که توسعه دارای یک مؤلفه هنجاری قدرتمند است.

به طوری که سازمان شورای جهانی محیط‌زیست معتقد است که توسعه پایدار عبارت است از: «پیشرفتی که نیازهای حاضر را بدون به خطر انداختن توانایی نسل‌های آتی در برآورده ساختن نیازهایشان محقق سازد». پس از آن کنفرانس سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۲ در رابطه با محیط‌زیست و توسعه (با عنوان اجلاس زمین یا کنفرانس ریو) نیز شناخته شد. اجلاس دوم زمین (Rio+5) که پنج سال بعد برگزار شد؛ شاهد افزایش تکیه برخی کشورهای در حال گذار به اهمیت توسعه پایدار بود (Holden, 2000:96).

جدول ۱: زیربنای سیاسی تفکر ایدئولوژیک توسعه

محافظة کارانه	لیبرال	رادیکال
بازار - رقابت در بازار آزاد - نقش حداقل دولت	اصلاح طلبی غیرساختاری - حمله مستقیم به فقر - نیازهای اساسی	مبارزه اجتماعی - مارکسیست - مبارزه طبقاتی به عنوان مسیر توسعه
اقتدارگرایی - حضور قدرتمند دولت همراه با سرمایه - توسعه بالا به پایین	اصلاحات ساختاری - مبتنی بر اصلاحات گسترده برای توزیع اجتماعی بیشتر قدرت و ثروت - اصلاحات ارضی	دستوری - لنینیست (پروولنین) - دستورات اقتصادی نخبگان سیاسی برای سازماندهی تولید برای مردم

Reference: Sharpley & Telfer, 2015: 95

با این توصیف باید گفت در جدول (۲)، برابر اسناد واکاوی، چهار پارادایم اصلی برای توسعه و اجزای کلیدی آن‌ها به ترتیب زمانی از پایان جنگ جهانی دوم قابل ذکر است. هرچند انواع مختلفی از سیستم‌های طبقه‌بندی برای نظریه‌های توسعه و اطلاعات ارائه شده وجود دارد، این چارچوب‌ها از جنبه زمانی بازگوکننده رهنمودهایی کلی است، زیرا نشان دادن زمان دقیقی از الگوهای توسعه آغاز شده است، مشکل است. نکته دوم اینکه پارادایم‌های توسعه تماماً با هم سازگار نیستند، زیرا در برخی از آن‌ها راهبردها و سیاست‌های ترسیم‌شده بر این نکته تأکید دارند که چگونه توسعه

باید ادامه یابد (تعدیل ساختاری، نیازهای اساسی)، در حالی که سایر پارادایم‌ها بیشتر بر دلایل اساسی برای وجود عقب‌ماندگی (وابستگی) در کشورها تأکید دارند؛ از این رو هر پارادایم جدیدی را می‌توان واکنشی در برابر نظریه قبلی تلقی کرد. با این حال هسمو با دیدگاه ریست^۱ (۱۹۹۷) در واکاوی تغییر در الگوها (پارادایم‌ها، دیدگاه‌ها و نظریه‌ها) می‌توان گفت که هر دیدگاه شامل یک سری نکات خاص از کل است که باید برای رفع گمراهی و توهم از یک سو و درک جامعه از سوی دیگر تعریف شود.

جدول ۲: روند تکامل نظریات توسعه

سیر زمانی	الگوهای توسعه	نکات کلیدی مدل‌ها یا رویکردهای نظری توسعه	راهبردها/ مفاهیم کلیدی
سال‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰	مدرن‌سازی	مراحل توسعه	جوامع مراحل توسعه‌ای مشابه با کشورهای غربی را طی می‌کنند.
سال‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰	وابستگی	تئوکولونیسم ^۱ دوگانه‌انگاری ^۲	گسترش روند توسعه از سوی نواحی توسعه‌یافته و قطب‌های توسعه آغاز و به پایین‌رخنه می‌کند، دولت‌ها را درگیر و توسعه اقتصادی منطقه‌ای را ناشی می‌شود. توسعه‌نیافتگی ناشی از استثمار کشورهای توسعه‌یافته، نفوذ فرهنگی غرب فقر تابعی از رشد اقتصاد جهانی است؛ فقیر و ثروتمند، نابرابری عدالت فضایی بین کشورها و درون کشورها و مناطق مختلف
سال‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰	نئولیبرالیسم اقتصادی	بازار آزاد تعدیل ساختاری یک‌جهان	بازارهای داخلی، جایگزینی واردات، اصلاحات اجتماعی، حمایت از تولید داخلی، دخالت دولت حمایت از تأمین اقتصاد کلان؛ رقابت آزاد در بازار؛ خصوصی‌سازی تمرکز بر نیروهای بازار و رقابت صادرات سیستم مالی جدید جهان؛ حذف کنترل دولت از تولیدات بین‌المللی
اوایل سال‌های ۱۹۷۰ و سال‌های ۱۹۸۰	توسعه جایگزین	نیازهای اساسی مردمی (مردم‌گرا) جنسیت	اولویت‌های غذا، مسکن، آب، بهداشت و آموزش توسعه مردم‌محور؛ کنترل تصمیم‌گیری محلی، توانمندسازی، سازمان‌های غیردولتی همکاری و مشارکت زنان در روند توسعه، ارتباطات جنسیتی، توانمندسازی مدیریت زیست‌محیطی، برطرف کردن نیازهای نسل حاضر بدون به‌خطرانداختن نیازهای نسل آتی
اوایل دهه ۲۰۰۰	جهانی‌شدن	فراتر از بن‌بست، یک پارادایم جدید؟	پس از توسعه؛ رد مفاهیم توسعه فراگیر - سیاست‌های زیست‌محیطی جهانی - جنبش‌های فراملی - راهبرد در سطح کوچک - کاهش فقر - امنیت توسعه

Sharpley & Telfer, 2008; Telfer and Hashimoto, 2000; Hiller, 2000

تعاملات ساختاری شهر و روستا

اول - الگوی محل مرکزی: که شامل روابط «سنتی» در بین خانواده‌های روستایی و ارائه‌دهندگان کالاها و خدمات (خصوصی) در روستاها، شهرها و در نزدیکی شهرها است که روندی کلیدی برای افزایش مراکز در ردیف‌های بالاتر از سلسله‌مراتبی محل مرکزی، با توجه به افزایش تحرک مصرف‌کننده و کاهش هزینه‌های سفر در نظر گرفته شده است؛ زیرا مسافران برای خرید روزانه و هفتگی که اغلب نزدیک به محل کار یا به‌روز و نسبتاً در نزدیکی خانه است، بیشتر موجب تعاملات شهر و روستا در الگوی محل مرکزی می‌شود که اثرات آن بر مناطق روستایی به‌صورت توسعه جامعه و داشتن جریان‌ات رفت‌وآمد، دسترسی به کالا و دسترسی به اینترنت پرسرعت خواهد شد.

روابط بین شهر و روستا می‌تواند فراتر از حوزه نفوذ ناحیه‌ای شهری روستایی باشد (Metreix Institute, 2008: 88) و باعث شکل‌گیری و انتقال تولید، درآمد، اشتغال و ثروت و جریان فضایی شامل جریان مردم، کالاها، پول، فناوری، دانش، اطلاعات و مواد زائد می‌شود (Akkoyunlu; 2015: 20; Tacoli, 1998: 148). عناصر گوناگون فرهنگی اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در ساختار عرصه‌های روستایی و شهری دخالت دارند و روابط موجود میان آن‌ها را نمی‌توان به‌سادگی در چارچوب‌های ذهنی و ازپیش‌تعیین‌شده بررسی کرد؛ اما از آنجاکه مدل‌های نظری می‌توانند به شناخت جنبه‌های گوناگون روابط شهر و روستا و فعال‌سازی ذهن و درک بهتر آن‌ها کمک کنند، می‌توان این مدل‌ها را با توجه به قابلیت‌های خاص آن‌ها به‌کار گرفت (سعیدی، ۱۳۸۶: ۱۲۶)؛ بنابراین تعاملات ساختاری شهرها بر روستاهای پیرامون را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد.^۱

جدول ۳: انواع تعاملات شهر و روستا براساس طبقه‌بندی OECD

انواع اثرات فعل و انفعالات روستایی	زیرگروه	گرایش‌های کلیدی اخیر	اثرات روستا	
			مثبت	منفی
۱- پیوندهای جمعیت‌شناختی	الف- شهرنشینی (مهاجرت روستاییان به شهر)	هنوز یک مسئله مؤثر و افراطی در اروپا، برخی از مناطق دریای مدیترانه است.		کاهش جمعیت، پیری جمعیت‌شناختی و عدم تعادل جنسیتی
	ب- رفت‌وآمد و مبارزه با شهرنشینی	رفت‌وآمد در فاصله طولانی‌تر. رفت‌وآمد آمیخته با کار و خانه. مخالفت با شهرنشینی، گرایش غالب در آسیای مرکزی و اروپا W	مسافران، احیای جوامع روستایی. تجدید حیات بالقوه و دسترس جوامع روستایی به رشد اقتصادی.	افزایش قیمت خانه‌های روستایی، کاهش خرده‌فروشی و خدمات روستایی
۲- معاملات اقتصادی و فعالیتهای نوآوری	الف- روابط مصرف‌کننده در محل مرکزی	رفت‌وآمد باعث تقویت در سلسله‌مراتب مرکز و افزایش تحرک رفت‌وآمدها و افزایش خرید اینترنتی.	فرصت‌های خرید جدید، به‌ویژه برای ماشین‌داشتن خانواده و دسترسی به اینترنت پرسرعت	کاهش خرده‌فروشی سنتی و محلی، همچنین هماهنگ شدن روابط مکان مرکزی و شهرهای مجاور.
	ب- تبادل نزدیک کالا و خدمات (خصوصی) بین شرکت‌های کوچک و متوسط روستایی و شهری	قطب‌بندی بین (جریان اصلی) جهانی شدن، شبکه‌های ترانس محلی، افزایش میل به غذا در (اقلیت) محلی‌سازی، زنجیره عرضه کوتاه‌مدت و غیرپاسخگو، افزایش بخش خدمت، توسعه تدرکات مبتنی بر قطب‌بندی	محلی‌سازی، زنجیره‌های تأمین کوتاه، موقعیت مناسب، با کیفیت و... می‌تواند ارزش تولیدکنندگان روستایی را افزایش دهد. افزایش در بخش خدمات و ضعف هزینه حمل‌ونقل را کاهش می‌دهد.	جهانی شدن، شبکه‌های ترانس محلی و... کاهش ارتباط با شهرهای محلی و ارزش افزوده در مناطق روستایی حفظ نمی‌شود. مراکز تدارکاتی به‌ندرت در روستا هستند.
۳- ارائه خدمات عمومی	ج- انتشار دانش و نوآوری بین حومه شهر و شهرستان‌های نزدیک به آن	بهبود در سرعت اینترنت و ارتباطات دیگر	دسترسی به اطلاعات از طریق اینترنت	مناطق روستایی فاقد ظرفیت و نداشتن دسترسی پایین‌تر به منابع جهانی از اطلاعات (اینترنت پرسرعت، حمل‌ونقل و...)
	الف- توزیع شهری و خانواده‌های روستایی و کسب‌وکار و دسترسی مناطق روستایی شهری به نقاط مختلف	انگیزه برای بهره‌وری و اثربخشی هزینه (مرتبط با خصوصی‌سازی) و افزایش توزیع راه‌حل‌های نوآورانه	روش‌های توزیع جدید ICT می‌تواند نیاز به ارتباط چهره‌به‌چهره (حضور) توزیع را کاهش دهد.	نیاز به دستیابی به مقیاس اقتصادی با هدف تمرکز بر مراکز شهری
۴- تبادل در امکانات و کالاهای زیست‌محیطی	ب- در دسترس بودن حمل‌ونقل عمومی در مناطق روستایی	توزیع برای بهره‌وری و اثربخشی هزینه (مرتبط با خصوصی‌سازی). یعنی کاهش در دسترس بودن حمل‌ونقل عمومی در خارج از مناطق شهری	ماشین داشتن خانواده‌ها و افراد باعث انعطاف‌پذیری بیشتر، اشتغال بیشتر، خرده‌فروشی و اوقات فراغت آزاد.	اتومبیل کمتر خانواده‌ها و پایین بودن کیفیت زندگی افراد و محرومیت از فرصت‌های تجربه کردن
	الف- دسترسی به حومه شهر برای اوقات فراغت و استفاده‌های تفریحی توسط ساکنان شهری.	افزایش مالکیت خودرو - افزایش گردشگری استراحت کوتاه. کاهش گردشگری و تفریح در مناطق داخلی کشور، عمده تعطیلات خارج از کشور.	اقتصاد و بازار کار روستایی از مزایای هزینه‌های بازدیدکنندگان شهری است. این انگیزه برای حفظ فرهنگ روستایی و محیط‌زیست است	اگر تعداد بازدیدکننده بالا باشد، باعث تخریب دارایی‌های زیست‌محیطی می‌شود.
	ب- مناطق روستایی به‌عنوان منابع از ذخایر آبی، جذب کربن، درمان ضایعات.	افزایش علاقه در جذب کربن. افزایش حجم زباله همراه با قوانین سختگیرانه‌تر در مورد دفع.	برخی از دستاوردهای اشتغال روستایی از جمله مدیریت، سرمایه‌گذاری و جنگلبانی ممکن است محیط روستایی را بالا ببرد.	خسارات و خطرات زیست‌محیطی
	ج- مناطق روستایی به‌عنوان منابع انرژی تجدیدپذیر است.	سود بیشتر، اساس پتانسیل طولانی‌مدت، اما خطرات کوتاه‌مدت ناشی از نوسانات بازار	- دسترسی بالقوه به انرژی ارزان توسط شرکت‌های تجاری روستایی و بهبود جریان شبکه‌ها. - ایجاد فرصت‌های درآمد بالقوه برای صاحبان زمین‌های روستایی و برخی از فرصت‌ها برای اشتغال محلی	تعارضات استفاده از زمین، خطرات بالقوه زیست‌محیطی. مالکیت خارجی نشانه سودمندی کم حفاظت محلی. تأثیر منفی بر صنعت تفریحی و گردشگری

به صرفه را نشان می‌دهد. البته این در طی واکنش به گرایش‌های جهانی‌سازی یا globalising بوده است (Swyngedouw, 2004:27) که این خدمات عبارت‌اند از: تلاش برای حفظ بیشتر ارزش افزوده در اقتصاد محلی (روستایی) از طریق «زنجیره‌های کوتاه عرضه، طرح تنوع محلی‌سازی»، تأکید بر کیفیت، بازارهای طاقچه، که به‌عنوان منطقه اضافه شده، در نظر گرفته شده است (Winston, 2010: 321) بنابراین بررسی رابطه شهر و روستا و تأثیرات فضایی آن بر سکونتگاه‌های منطقه از اعتبار علمی برخوردار است. این روابط می‌تواند دوجانبه و عادلانه بوده یا برعکس یک‌جانبه و باعث تسلط بر روستاها و منطقه بوده و رشد ناموزون شهرها و عقب‌ماندگی روستاها را باعث شود (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۳۲). در زمینه پیشینه پژوهش، باید گفت تا به حال تحقیقات زیادی در این حوزه انجام گرفته که در جدول (۴) تعدادی از این تحقیقات ارائه شده است:

جدول ۴: پیشینه پژوهش

پدیده‌آورنده و سال	عنوان پژوهش	نتیجه پژوهش
محمدتقی رهنمایی (۱۳۹۱)	توسعه تهران، دگرگونی در ساختارهای نواحی روستایی اطراف	تهران با توسعه و گسترش روزافزون خود اثرات بنیادی وسیعی برجا می‌گذارد که افزایش تعداد شهرها، تورم جمعیتی روستاها به‌ویژه روستاهای باقابلیت دسترسی بهتر و تغییر در چشم‌انداز محیطی و اشکال دخل و تصرف انسان در محیط از نمودهای برجسته آن است.
نیک‌سرشت و همکاران (۱۳۹۱)	تحلیل و ارزیابی کارکرد شهرهای کوچک در توسعه روستاهای پیرامونی	نتایج پژوهش در رابطه با تحلیل و سنجش نحوه تأثیر کارکردهای خدماتی اثرات «سرابله» شهر سرابله در توسعه روستاهای پیرامونی نشان می‌دهد، شهر مستقیمی بر روی توسعه روستاها داشته است و موجب افزایش درآمد، مشارکت جمعی، انگیزه ماندگاری و امید به زندگی در روستاها شده است.
محمدی یگانه و حسین‌زاده ۱۳۹۲	نقش عملکردی روستا-شهرها در توسعه روستاهای پیرامونی مورد مطالعه: شهر زرین رود، شهرستان خدابنده	نتایج پژوهش نشان می‌دهد، بیشترین اثرات روستا-شهر در محدوده مورد مطالعه در بُعد اجتماعی-فرهنگی بوده و روستا-شهر زربنه‌رود تعادل بخشی منطقه‌ای را در محدوده مورد مطالعه به همراه نداشته است.
صحنه و همکاران ۱۳۹۶	اثر روابط شهر و روستا بر تحولات اقتصادی و اجتماعی روستاهای شهرستان آزادشهر	نتایج بیانگر تغییرات عمده‌ای در قیمت زمین و مسکن روستایی، کاهش مالکیت بومی اراضی، قطعه‌قطعه شدن اراضی کشاورزی، انحراف از مشاغل کشاورزی، کاهش انسجام اجتماعی و اختلاط اقوام است.
اکبری و همکاران ۱۳۹۷	مقایسه تطبیقی روابط عملکردی روستاییان با شهرهای هرسین و کرمانشاه. مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان هرسین	نتایج حاکی از آن است که روابط روستاییان با شهر کرمانشاه یک جریان اختیاری و گاهی اجباری است. اجباری از آن لحاظ که روستاییان مجبورند به دلیل کمبود امکانات و کادر تخصصی بیمارستانی در شهر هرسین برای دریافت خدمات بیمارستانی و اورژانس به کرمانشاه مراجعه کنند. در این زمینه فاصله و دوری نسبی روستاییان از شهر کرمانشاه نتوانسته مانع روستاییان برای مراجعه و دریافت خدمات درمانی شود.

دوم- به نوعی از جایگزین کردن مبادلات کالاها و خدمات (خصوصی) بین کسب‌وکار در حومه شهر و در مناطق شهری مجاور دلالت دارد.

سوم- به انتشار دانش و نوآوری در بین کسب‌وکار شهری و روستایی مربوط می‌شود؛ بنابراین در سال‌های اخیر تغییرات کلیدی در هر دو (شهری و روستایی)، باعث تقویت روابط بین مناطق روستایی و مناطق شهری شده است. این درحالی است که بدون شک هنوز هم این حقیقت که صنایع روستایی مبتنی بر منابع (کشاورزی از پیش برجسته) تعامل با بازارهای شهری و منابع ورودی است، وجود دارد؛ بنابراین اغلب شرکت‌های کوچک و متوسط روستایی، شبکه‌های کسب‌وکار محلی ترانس دارند (Hedberg & Carmo 2011:1-19) که موجب اتصال تأمین‌کنندگان و مشتریان، چه شهری چه روستایی، در هر فاصله‌ای می‌شوند. اهمیت روزافزون بخش تولیدی یا فعالیت‌های بخش خدماتی در اقتصاد روستایی، با هزینه‌های حمل‌ونقل کمتر، سبب شبکه‌های ازراه‌دور مقرون

پدیدآورنده و سال	عنوان پژوهش	نتیجه پژوهش
ورهایج و همکاران ^۱ (۱۹۹۸)	تغییرات بهداشت شهری و روستایی در هلند: آیا مهاجرت انتخابی نقشی دارد؟	مناطق که مهاجران زیادی را به خود جذب می‌کنند و تعداد کمی از مهاجران را به دلیل دیگر شهرنشینی از دست می‌دهند، در طولانی‌مدت به دلیل ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و اقتصادی-اقتصادی، جمعیت سالم‌تری به دست می‌آورند.
سیمیلانه ^۲ ۲۰۱۲	بررسی روابط شهری و روستایی در آفریقای جنوبی قبل و بعد از رژیم آپارتاید	هسته‌های شهری درگیر نوعی از مهاجرت بی‌برنامه شده‌اند و باید بتوانند در صورت لزوم علیه یا در جهت مهاجرت، قوانینی را اجرایی کنند
قیورکا و همکاران ^۳ ۲۰۱۲	بررسی روابط بین شهر و روستا از نظر توسعه پایدار	مشارکت شکل‌گرفته بین شهر و روستا با رعایت اصول توسعه پایدار منجر به افزایش رفاه شهرها و درعین‌حال حفاظت از منابع روستا می‌شود.
لی ^۴ (۲۰۱۲)	الگوهای تعامل بین شهری و روستایی و استفاده پویا از زمین: پیامدهای ادغام شهری و روستایی در چین	نتیجه این پژوهش نشان داد که یک رابطه انسان و محیط وجود دارد، در زمینه‌چینی، فعالیت‌های اقتصادی - اجتماعی انسان و تغییر کاربری زمین را به هم پیوند می‌دهد. روش‌های دستیابی به ادغام شهری و روستایی در چین باید به طور خاص تصور شود؛ یعنی با در نظر گرفتن تفاوت در منابع و تجمع بین شهرها و حومه. استراتژی‌های خاصی برای ادغام شهری و روستایی باید براساس تقویت تعاملات بین شهری و روستایی در زمینه‌های مختلف اقتصادی-اجتماعی ارائه شود.
کله ^۵ (۲۰۱۴)	تعاملات شهری و روستایی در متن سیاست و سیاست تغییر لتونی	به این نتیجه رسیدند که مناطق ساخته‌شده و سبک زندگی معاصر تحت تأثیر اثرات متقابل گذشته شهری و روستایی است. جنبه‌های بین بخشی و غیررسمی باید در نظر گرفته شود که تعاملات بین شهری و روستایی در زمینه سیاست اعمال شود.
سون و همکاران ^۶ (۲۰۱۵)	بررسی روابط متقابل شهر و روستا در چین	عدم توازن بین شهر و روستا موجب برتری همه‌جانبه شهر نسبت به روستا شده و در نتیجه میزان مهاجرت از روستا به شهر بیشتر خواهد شد.
کائو و وانگ ^۷ (۲۰۱۸)	نقش جوامع آنلاین در کاهش نابرابری‌های بهداشت شهری و روستایی در چین	نتایج نشان می‌دهد که جوامع بهداشتی آنلاین با واسطه فناوری می‌توانند با تبادل اطلاعات و بهبود توانایی‌های بهداشتی ساکنان روستاها، اختلافات بهداشتی در چین را کاهش دهند.
کیم و کانگ ^۸ (۲۰۲۰)	تأثیر متقابل گردشگری و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر اختلاف درآمد شهری و روستایی در چین: مقایسه‌ای بین مناطق خودمختار و سایر استان‌ها	نتیجه این مطالعه نشان می‌دهد که اثر متقابل گردشگری و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کاهش اختلاف درآمد شهری و روستایی در مناطق خودمختار به‌طور قابل توجهی بیشتر از سایر استان‌ها است. براساس این نتیجه، مناطق خودمختار می‌توانند از طریق استفاده مناسب از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، اثر گردشگری را در کاهش اختلاف درآمد شهری و روستایی بهینه سازند.
ما و همکاران ^۹ (۲۰۲۱) (۲۰۲۱)	نقشه‌برداری جهانی از حوضه‌های آبریز شهری و روستایی دسترسی نابرابر به خدمات	به این نتیجه رسیدند که توسعه شهر از منظر خدمت به روستا، بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستاها و محافظت از بافت چشم‌انداز روستایی با ویژگی‌های منطقه‌ای، حالت توسعه مطابق با روح توسعه پایدار است.

مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۸

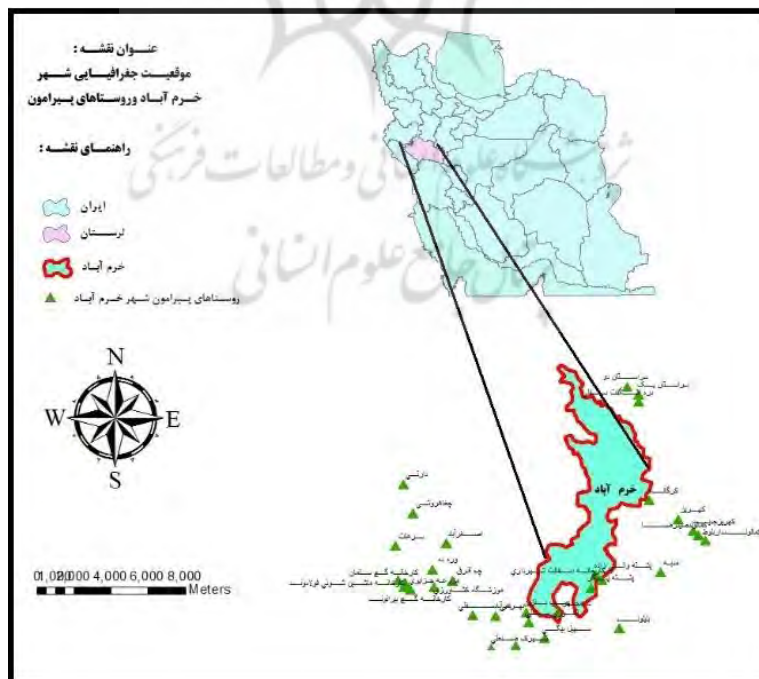
- 1-Verheij et al
- 2-Simelane
- 3-Ghiurcălet et al
- 4-Li
- 5-Küle
- 6- Suon
- 7- Cao & Wang
- 8- Kim & Kang
- 9- Ma et al

روش تحقیق

نوع تحقیق کاربردی، روش مورد استفاده توصیفی-تحلیلی و برای گردآوری داده‌ها و اطلاعات از روش‌های کتابخانه‌ای (مقالات، کتب و طرح‌های پژوهشی شهری و روستای) و میدانی (پرسشنامه) استفاده شده است. جامعه آماری این تحقیق در دو سطح ۱۵ نفر از کارشناسان شهری و ۱۵ نفر از کارشناسان مسائل حوزه روستا انتخاب شدند. بعد از شناسایی متغیرها، در مرحله بعد متغیرها وارد نرم‌افزار MICMAC شد و یک ماتریس 60×60 طراحی شد و از کارشناسان خواسته شد نظر خود را درباره تأثیرگذاری (سطرها) و تأثیرپذیری (ستون‌ها) وارد نرم‌افزار کنند. طیف در نظر گرفته شده ۴ امتیازی بوده است. به این صورت که امتیاز صفر (بدون اثرگذاری)، امتیاز یک، اثرگذاری ضعیف؛ امتیاز دو، اثرگذاری متوسط و امتیاز سه، اثرگذاری قوی بوده است. در نهایت امتیازات هر متغیر وارد نرم‌افزار EXCEL شد و میانگین‌گیری صورت

گرفت و سپس میانگین‌ها وارد نرم‌افزار میک‌مک شد. در نهایت با دوبار چرخش داده‌ای، عدد $95,47222$ به دست آمد که این عدد نشان‌دهنده پایایی بالای داده‌ها و تأثیرگذاری بسیار خوب داده‌ها بر یکدیگر است.

در گام بعدی میزان اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم هر متغیر شناسایی و خالص اثرگذاری محاسبه شد. در نهایت ده پیشران کلیدی با بالاترین میزان خالص اثرگذاری تعیین و مشخص شد. در مرحله بعدی از کارشناسان به روش دلفی خواسته شد که درباره این ده پیشران فرض‌های خود را که دارای بالاترین احتمال وقوع در آینده هستند وارد نرم‌افزار Morphol کنند و به هر کدام از فرض‌ها به روش چرخشی امتیازاتی برحسب درصد تعلق گرفت و در نهایت خروجی نهایی در قالب سناریوهایی به دست آمد. محدوده مورد مطالعه در شکل ۲ مشخص شده است.

شکل ۱: نقشه منطقه مورد مطالعه

تهیه و ترسیم: نگارندگان، ۱۳۹۸

یافته‌های تحقیق

بخش یافته‌های تحقیق از چند گام شکل یافته است؛ به‌طوری‌که در مرحله اول، با مطالعه مبانی نظری تحقیقاتی که در این حوزه انجام گرفته است،

سند توسعه استان، طرح‌های چند مورد از روستاهای پیرامون شهر و نظر کارشناسان مربوطه، مهم‌ترین متغیرهای اثرگذار بر توسعه پایدار شهر و روستاهای اطراف شناسایی شد که در جدول ۵ اشاره شده است:

جدول ۵: مهم‌ترین متغیرهای اثرگذار بر توسعه پایدار روستاهای پیرامون شهر خرم‌آباد

ردیف	شاخص‌ها	متغیرها
۱	اقتصادی	سرمایه‌گذاری داخلی، سرمایه‌گذاری خارجی، بودجه، مرکزیت اقتصادی، هم‌جواری با قطب اقتصادی، رقابت‌پذیری فقر و بیکاری، فروش تولیدات، حمل‌ونقل، بازار بزرگ خرید و مصرف، طرح‌های مدیریتی، سیاست‌گذاری مدیران شهر، جاده‌های مناسب، میزان مالکیت اتومبیل شخصی
۲	طبیعی	موقعیت جغرافیایی، منابع آبی، منابع خاکی، محیط‌زیست، خشک‌سالی، زنبورداری، دام‌پروری، اقلیم، اراضی، مراتع و جنگل، زمین‌های کشاورزی، آبی‌پروری، گردشگری، زراعت، باغداری، دسترسی به خدمات کشاورزی مثل کود و سموم
۳	اجتماعی	جمعیت، مهاجرت، اشتغال زنان، نمایندگان مجلس، نیروهای تحصیل‌کرده، اعتماد اجتماعی، آگاهی مدنی، پیوندهای فرهنگی، انگیزه جمعی، مهاجرت، دانشگاه‌ها، مدیریت شهری، مدیریت استانی، قومیت‌گرایی
۵	تولیدی	محصولات غیرکشاورزی، صنعت، معادن، صنایع دامی، محصولات کشاورزی، واردات، تولیدات بومی، شیوه تولید، صنایع دستی، وجود صنایع بزرگ، خطوط حمل‌ونقلی
۶	ابعاد نهادی توسعه پایدار	دسترسی به خدمات درمانی، دسترسی به خدمات آموزشی، ارائه خدمات مسکن مقاوم، گردشگران، میزان دسترسی به مراکز فرهنگی، میزان برخورداری از آب قابل‌شرب، تعداد مراکز ورزشی، میزان راه آسفالت، خدمات الکترونیک (اینترنت و...)، خدمات گازرسانی، تسهیلات وام خوداشتغالی، استفاده از جوانان تحصیل‌کرده روستایی در امور شهری، خدمات برق و مخابرات، برخورداری از طرح‌های مصوب طرح‌های، دسترسی سریع به شهر

مأخذ: نگارندگان: ۱۳۹۸

در این مرحله و بعد از شناسایی مهم‌ترین متغیرها، متغیرها وارد نرم‌افزار MICMAC شد و ماتریس اولیه ۶۰×۶۰ تشکیل شد، سپس از کارشناسان خواسته شد امتیازات هر متغیر را به ترتیب اثرگذاری و اثرپذیری وارد نرم‌افزار کنند. طیف امتیازات به ترتیب اثرگذاری از صفر، بدون اثرگذاری؛ یک، اثرگذاری ضعیف؛ دو، اثرگذاری متوسط؛ سه، اثرگذاری بالا و چهار (P) متغیرهای بالقوه است. بعد از اینکه امتیازات وارد نرم‌افزار شد، خروجی به دست آمده (جدول ۶) به شرح زیر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت؛ همان‌طور که از جدول ۶ مشخص است، بیشترین میزان تکرار امتیاز مربوط به عدد سه با امتیاز ۱۹۸۶ و کمترین تکرار امتیاز مربوط به عدد صفر با ۱۶۳ تکرار است. همچنین میزان پایداری

به دست آمده با دو بار چرخش داده‌ای، برابر با ۹۵ درصد است که این عدد نشان‌دهنده پایایی و اثرگذاری بالای متغیرها بر یکدیگر است. براساس تجزیه و تحلیل‌های انجام گرفته و نتایج حاصل از خروجی نرم‌افزار میک‌مک بر پایه تحلیل اثرات متقاطع، پنج گونه از پیشران‌ها در صفحه پراکندگی نرم‌افزار میک‌مک که به صورت نواحی پنج‌گانه تقسیم‌بندی شده است، پراکنده و توزیع شده‌اند. در مجموع پیشران‌ها دارای دو نوع تأثیر هستند؛ تأثیر مستقیم و تأثیر غیرمستقیم؛ بنابراین در تحلیل تأثیر صفحه پراکندگی پیشران‌ها در نرم‌افزار میک‌مک، می‌توان همه پیشران‌ها را در سیستم شناسایی و طبقه‌بندی کرد. صفحه توزیع و پراکندگی پیشران‌ها در نرم‌افزار میک‌مک، به پنج ناحیه جداگانه

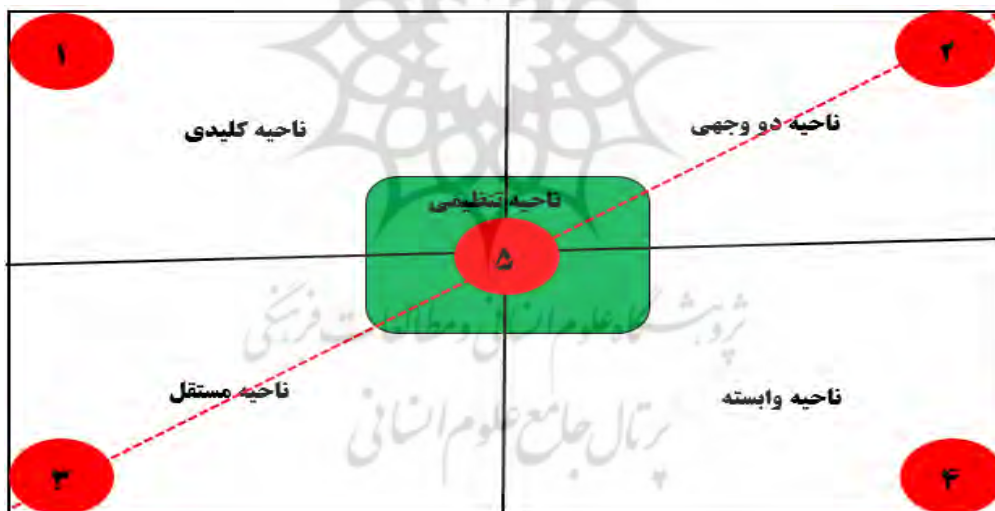
نواحی در نرم‌افزار آینده‌پژوهی میک‌مک را نشان می‌دهد.

تقسیم‌بندی می‌شود که شامل ناحیه تأثیرگذار، ناحیه دووجهی، ناحیه تأثیرپذیر، ناحیه مستقل و ناحیه تنظیمی خواهد بود. شکل ۲. ساختار فضایی

جدول ۶: وضعیت امتیازات و پایداری متغیرها

طیف	ارزش‌گذاری
اندازه ماتریس	۶۰
چرخش داده‌ها	۲
تعداد صفرها	۱۶۳
تعداد یک‌ها	۵۱۹
تعداد دوها	۹۳۲
تعداد سه‌ها	۱۹۸۶
بالقوه	۰
جمع کل	۳۴۳۷
پایایی یا پایداری	۴۷۲۲۲.۹۵

مأخذ: یافته‌های تحقیق ۱۳۹۸

شکل ۲: ناحیه‌بندی نمودار میک‌مک براساس قرارگیری متغیرها

تهیه و ترسیم: نگارندگان: ۱۳۹۸

بنابراین در این ناحیه، هم شاخص‌های اصلی تأثیرگذار و هم شاخص‌های کلیدی تأثیرپذیر در توسعه پایدار روستاهای پیراشهر خرم‌آباد قرار دارند. براساس نمودار به‌دست‌آمده متغیرهای این ناحیه عبارت‌اند از: دسترسی به خدمات آموزشی سطح بالا در شهر خرم‌آباد (دانشگاه و...)، دسترسی به خدمات الکترونیک همانند اینترنت، وجود راه‌ها و جاده‌های آسفالت‌

ناحیه اول (متغیرهای ورودی یا کلیدی)

براساس تحلیل اثرات متقاطع حاصل از نرم‌افزار آینده‌پژوهی میک‌مک، پیشران‌هایی که در ناحیه ۱ و در محل شمال‌غربی صفحه پراکندگی پیشران‌ها قرار دارند، نشان‌دهنده توان تأثیرگذاری آن‌ها بر کل سیستم است. به‌طورکلی در این ناحیه مهم‌ترین و باارزش‌ترین متغیرها و شاخص‌ها قرار می‌گیرند؛

ناحیه سوم (متغیرهای نتیجه)

نشان‌دهنده متغیرهایی است که میزان تأثیرگذاری کم و میزان تأثیرپذیری زیاد دارند. درواقع، این متغیرها نقش راهبردی در توسعه شهرستان دارند، اما وضعیت آن‌ها در آینده در گرو آثار سازنده متغیرهای دیگر است. این متغیرها عبارت‌اند از: قومیت‌گرایی، آگاهی روستانشینان، وجود وضعیت‌های غیرقابل‌پیش‌بینی همانند خشک‌سالی، دانشگاه‌ها، موقعیت جغرافیایی روستاها و

ناحیه چهارم (متغیرهای قابل چشم‌پوشی)

نشان‌دهنده متغیرهایی است که تأثیرگذاری و تأثیرپذیری کمی دارند. این متغیرها حرکات یا روندهای حاکمی را که تغییرات کمی دارند نشان می‌دهند و اصطلاحاً متغیرهای مستقل نامیده می‌شوند (زمانی‌پور و زالی، ۱۳۹۴: ۱۸). این متغیرها عبارت‌اند از: رقابت‌پذیری روستاها، توسعه آبی‌پروری، ایجاد طرح‌های حفاظت از منابع خاکی و آبی، برنامه‌ریزی برای استفاده مطلوب و به‌صرفه از زمین‌های کشاورزی روستاهای پیرامون شهر، فراهم‌سازی بستر مناسب برای توسعه زنبورداری در سطح منطقه.

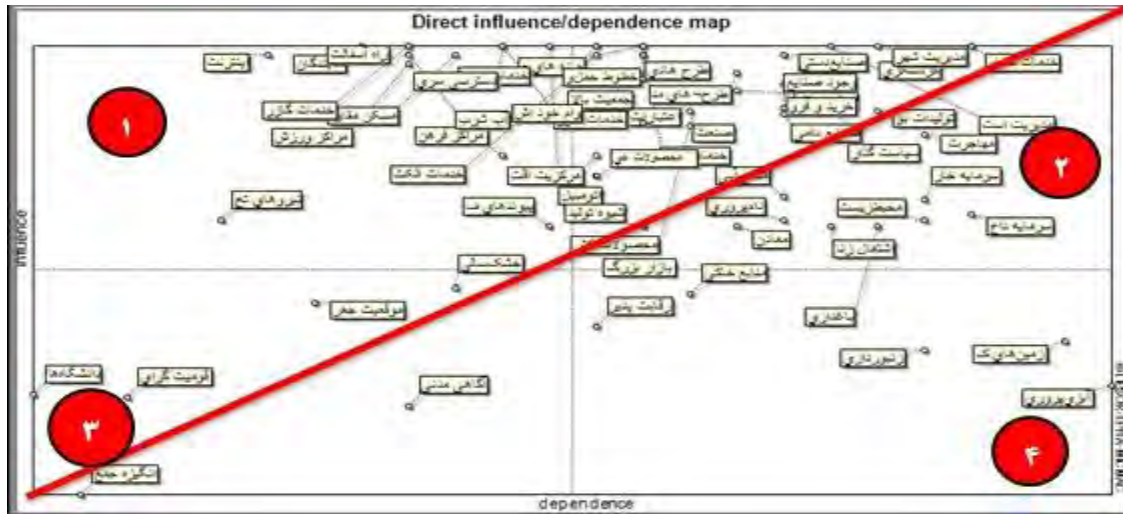
ناحیه پنجم نشان‌دهنده متغیرهای خوشه‌ای یا نامعین است

از نظر سیستم این متغیرها وضعیتی نامعین در آینده دارند. این متغیرها عبارت‌اند از: هیچ متغیری در این محدوده از نقشه قرار نگرفته و درواقع هیچ متغیر نامعینی در جهت توسعه پایدار روستاهای پیرامون شهر خرم‌آباد وجود ندارد.

مناسب برای دسترسی به خرم‌آباد، دسترسی آسان جوانان روستا به مراکز ورزشی شهر، برخورداری از آب شرب مناسب، دسترسی مناسب به خدمات درمانی و بهداشت، دسترسی به اتومبیل (وجود وسایل نقلیه عمومی برای جابه‌جایی مردم از روستا به شهر و برعکس)، اجرای مناسب طرح‌های روستایی توسط نهاد مربوط بنیاد مسکن شهر خرم‌آباد و

ناحیه دوم (متغیرهای حد واسط)

نشان‌دهنده متغیرهایی‌اند که هم تأثیرپذیری و هم تأثیرگذاری زیادی دارند. درواقع در این ناحیه بیشترین تعداد متغیرها قرار گرفته‌اند. در توضیح این متغیرها باید گفت که درواقع این پیشران‌ها دارای قابلیت فراوانی در جهت تأثیرگذاری بر توسعه پایدار روستاهای پیرامون خرم‌آباد با تأثیرپذیری از خرم‌آباد به‌عنوان یک هسته مرکزی بزرگ هستند. این متغیرها عبارت‌اند از: ساماندهی بازاربزرگ شهر خرم‌آباد به‌منظور خریدوفروش محصولات تولیدی روستا، سیاست‌گذاری مدیران شهری در زمینه ارتباط دوجانبه با روستاهای پیرامون شهر، ایجاد و توسعه صنایع مرتبط در روستاهای پیرامون شهر، ترویج و زمینه‌سازی برای تغییر شیوه‌های سنتی تولید در روستاهای پیرامون شهر، ترغیب و کمک به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در جهت سرمایه‌گذاری در روستاهای اطراف توسط مدیران شهر خرم‌آباد، ایجاد صنایع پربازده و کوچک تولیدی در روستاهای اطراف، توسعه خطوط حمل‌ونقل بین شهر و روستا، شناسایی و بهره‌برداری از معادن روستاهای اطراف شهر، برنامه‌ریزی برای گسترش روابط اجتماعی و پیوندهای فرهنگی روستا شهری، وجود جمعیت بالای شهر خرم‌آباد به‌عنوان قابلیت مهم برای خرید محصولات روستا، ایجاد صنایع مرتبط با نهایی‌سازی محصولات دامی روستاهای اطراف شهر و

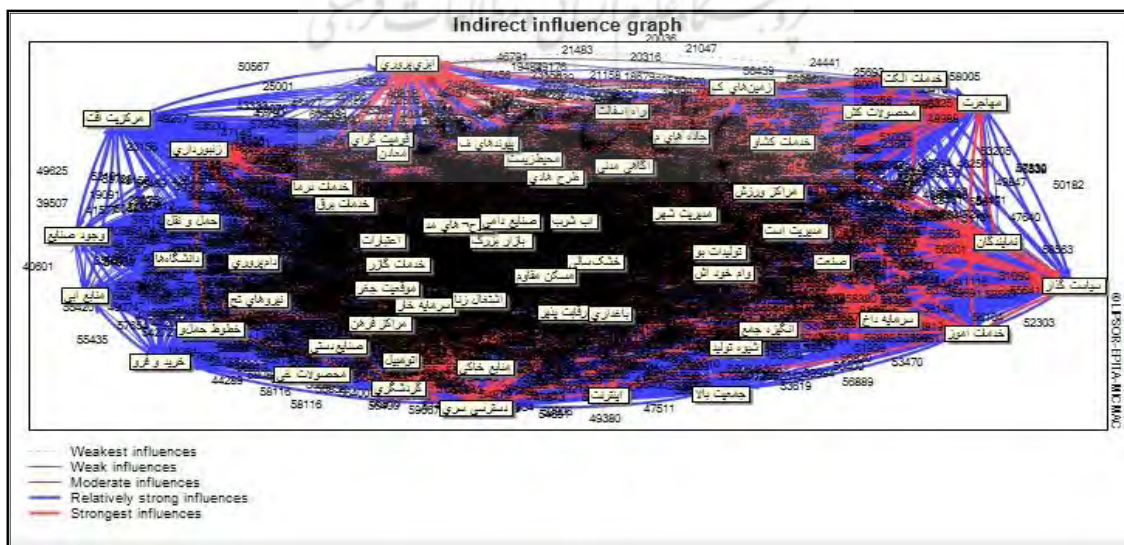
شکل ۳: خروجی نمودار متغیرها از نرم‌افزار میک‌مک

تهیه و ترسیم: نگارندگان، ۱۳۹۸

۳۴۱۰۸۳۲ و سایر امور مربوط به خدمات‌رسانی همانند برق‌رسانی، گازرسانی، خدمات آموزشی، خدمات بهداشتی و درمانی به‌ترتیب دارای بیشترین میزان اثرگذاری غیرمستقیم هستند که این موضوع نشان‌دهنده شدت تأثیرگذاری خدمات بر روند توسعه پایدار روستاهای پیرامون شهر خرم‌آباد هستند که البته این موارد خود در گرو رشد و توسعه شهر خرم‌آباد به‌عنوان مرکزیت منطقه هستند.

ارزیابی اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم متغیرها

در این گام میزان اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم متغیرها مورد تجزیه‌وتحلیلی قرار می‌گیرد. در این روش هرکدام از روابط متغیرها توسط نرم‌افزار به توان‌های ۲، ۳، ۴، ۵ و... رسانده و بر این اساس اثرات غیرمستقیم متغیرها سنجیده می‌شود. همان‌گونه که در شکل ۴ مشخص است: متغیرهای جاده‌های مناسب حمل‌ونقل، مدیریت شهر و استانی با امتیاز

شکل ۴: میزان اثرگذاری غیرمستقیم متغیرها در نرم‌افزار میک‌مک

تهیه و ترسیم: نگارندگان، ۱۳۹۸

جدول ۷: پیشران‌های کلیدی اثرگذار بر توسعه پایدار روستاهای پیراشهر خرم‌آباد

گونه‌ها یا متغیرها	ردیف	متغیرها	میزان تأثیرگذاری	میزان تأثیرپذیری	خالص اثرگذاری
پیشران‌های کلیدی	۱	مدیریت شهری خرم‌آباد و دهیاران	۱۷۷	۱۳۰	۴۷
	۲	برنامه‌ریزی برای رونق و توسعه گردشگری	۱۷۶	۱۳۵	۴۱
	۳	دسترسی مناسب و سریع به خدمات درمانی و بهداشتی چه در سطح روستا و چه در شهر خرم‌آباد	۱۸۲	۱۲۵	۵۷
	۴	دسترسی مناسب به مراکز آموزشی و تفریحی برای دانش‌آموزان، دانشجویان و جوانان روستاهای پیراشهر	۱۸۳	۱۳۰	۵۳
	۵	بودجه و اعتبارات اختصاص‌یافته	۱۸۱	۱۳۰	۵۱
	۶	جمعیت بالای شهر خرم‌آباد به‌عنوان مرکزیت اقتصادی (قابلیت)	۱۷۹	۱۳۳	۴۶
	۷	طرح هادی	۱۸۳	۱۳۵	۴۸
	۸	خدمات الکترونیک (اینترنت سریع)	۱۸۰	۱۳۰	۵۰
	۹	راه‌ها و جاده‌های آسفالت‌نمای مناسب	۱۷۷	۱۲۵	۵۲
	۱۰	ایجاد صنایع مرتبط با قابلیت روستاها	۱۷۵	۱۲۳	۵۲

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

در این مرحله و بعد از شناسایی ده پیشران کلیدی، کارشناسان به روش دلفی نظرات خود را درباره هر کدام از پیشران‌ها به صورت فرض‌هایی مطرح کرده‌اند و در نهایت با چرخش فرض‌ها در بین ۳۰ کارشناس انتخاب‌شده، وزن‌هایی به هر کدام از فرض‌ها

براساس دو پارامتر میزان مهم بودن به صورت کیفی (از ایده‌آل، خوش‌بینانه، بینابین و بدبین) و کمی، احتمال وقوع هر فرض ارائه شد (جدول ۸) و این امتیازات وارد نرم‌افزار Morphol شد تا سناریوهای طراحی شود.

جدول ۸: فرض‌های ارائه‌شده با امتیازات هر کدام توسط کارشناسان

	جدول سناریو					متغیرها (Varibal)
	فرضیات					
	H5	H4	H3	H2	H1	
	داشتن برنامه‌ریزی و هماهنگی بالاتر برای توسعه پایدار منطقه ۴۱٪	کاهش دامنه روابط مدیریتی و استقلال کامل هر کدام ۵٪	تجمع مدیریت شهر و روستاهای پیراشهر ۸٪	پیوستگی بیشتر و ارتباطات بهتر و قوی‌تر ۲۰٪	ادامه وضعیت موجود ۲۶٪	مدیریت شهری خرم‌آباد و دهیاران
	خدمات‌دهی مناسب برای دسترسی بهتر به مراکز آموزشی توسط مدیریت آموزشی شهر مانند سرویس حمل‌ونقل رایگان ۳۰٪	ایجاد و توسعه مراکز آموزش در سطح روستاها ۲۰٪	بدرشدن شرایط و افزایش موانع توسعه ۳٪	ادامه وضعیت کنونی ۲۴٪	بسترسازی مناسب و فراهم کردن امکانات بیشتر از وضعیت موجود ۲۲٪	خدمات آموزشی و تفریحی
	ادامه وضعیت فعلی ۱۵٪	ایجاد شرایطی برای توسعه خدمات بهداشتی در روستاهای بالای ۱۰۰ خانوار ۳۴٪	افزایش خدمات‌دهی شهر به روستاهای اطراف همانند اعزام نیروهای اورژانسی ۲۶٪	افزایش خدمات بهداشتی و مراکز درمانی در سطح روستاها ۱۱٪	بدرشدن میزان خدمات‌رسانی بهداشتی شهر به دلیل تحریم‌ها و تصمیمات کلان ۱۱٪	خدمات بهداشتی و درمانی
	ایجاد بازارچه‌های مخصوص صنایع گردشگری روستاییان پیرامون شهر در سطح شهر به‌عنوان مرکزیت جمعیتی و اقتصادی ۱۷٪	استفاده از صنایع دستی و تولیدات دامی و کشاورزی برای گردشگران در ایام تعطیل با حمایت مدیران شهری ۱۷٪	افزایش درآمد و اشتغال در سطح روستاها با برنامه‌ریزی گردشگری ۱۲٪	تعامل بین مدیران گردشگری شهر و دهیاران برای استفاده از قابلیت‌های روستاهای پیرامون در جهت توسعه گردشگری ۱۷٪	توسعه گردشگری شهر به سمت روستاهای اطراف و ایجاد رونق اقتصادی و توسعه روستاها ۳۶٪	گردشگری
	ادامه وضعیت ۲۰٪ موجود	تغییر تفکر مدیران در زمینه اختصاصات بودجه به توسعه پایدار شهر و روستاهای پیرامون و عدم توجه یکجانبه به شهر ۱۸٪	برنامه‌ریزی مناسب در جهت به‌کارگیری اعتبارات در جهت توسعه شهر و روستا ۱۷٪	کاهش اعتبارات در چند سال آینده به دلیل تحریم‌های بین‌المللی ۱۵٪	افزایش اعتبارات در جهت توسعه شهر و روستاهای اطراف ۳۰٪	بودجه و اعتبارات اختصاص‌یافته
			ادامه روند فعلی ۳۰٪	استفاده از نیروی کار روستا در خدمات شهری ۲۰٪	استفاده از ظرفیت جمعیتی پانصد هزار نفری برای خرید و فروش محصولات روستا ۵۰٪	جمعیت بالای شهر خرم‌آباد به‌عنوان مرکزیت اقتصادی (قابلیت)
	هماهنگی و ارتباط سایر نهادهای شهر مرکزی برای اجرا و عملی شدن طرح‌های هادی روستایی ۹٪	به‌کارگیری برنامه‌های مرتبط با توسعه پایدار روستاها در طرح‌های هادی ۳۱٪	برنامه‌ریزی برای عملی کردن برنامه‌های طرح‌های هادی روستایی ۲۹٪	هماهنگی بیشتر بنیاد مسکن شهر و مردم روستاها در جهت اجرای موفق‌تر طرح‌های هادی ۱۳٪	ادامه وضعیت موجود ۱۸٪	طرح هادی

متغیرهای کلان

جدول سناریو					متغیرها (Varibal)	متغیرهای کلان
فرضیات						
H5	H4	H3	H2	H1		
	کمک مدیران شهری در جهت ارتقای وضعیت خدمات الکترونیکی از شهر به روستاهای پیرامون شهر ۲۵٪	ارائه خدمات الکترونیکی از قبیل خرید و فروش محصولات ۲۵٪	بالا بردن سرعت دسترسی و افزایش سرعت اینترنت ۲۵٪	افزایش خدمات الکترونیکی روستاهای پیراشهری ۲۵٪	خدمات الکترونیک (اینترنت سریع)	
	ادامه وضعیت موجود و بالا رفتن نارضایتی ۱۵٪	کمک مدیریت شهری برای بهبود وضعیت راه‌های دسترسی به شهر روستاهای پیراشهر ۲۰٪	بستر سازی مناسب و آسفالت جاده‌های خاکی روستاهای پیراشهر مرتبط با شهر ۳۰٪	گسترش و توسعه راه‌های ارتباطی به میزان رضایت ساکنان شهر و روستاهای اطراف ۳۵٪	راه‌ها و جاده‌های آسفالت مناسب	
	حفظ وضع موجود ۱۵٪	برنامه‌ریزی مدیران شهری برای خرید و فروش محصولات صنایع روستایی در سطح شهر به عنوان مرکزیت بزرگ اقتصادی و جمعیتی منطقه ۳۰٪	ایجاد صنایع کوچک مقیاس در سطح روستاها ۲۵٪	ایجاد صنایع تولیدی بزرگ مقیاس در سطح شهر با در نظر گیری تولیدات روستاهای پیرامون شهر ۳۰٪	ایجاد صنایع	

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

بنابراین در این مرحله بعد از ارائه نظر نخبگان و میزان اینرسی به دست آمده برای هر سناریو، مهم‌ترین و محتمل‌ترین سناریوها ارائه شد. در فرایندها و پژوهش‌های آینده پژوهی، از آنجایی که متغیر و مؤلفه‌های اثرگذار بر یک پدیده، به صورت مستقل وجود نداشته و با همدیگر ارتباط دارند و بر یکدیگر اثر می‌گذارند، شناسایی و درک روابط بین پدیده‌ها و مؤلفه‌ها از اهمیت ویژه و اساسی برخوردار است و هر مسئله یا مبحثی متشکل از شبکه‌هایی از عوامل و متغیرهایی بوده که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم بر همدیگر اثرگذار هستند؛ بنابراین ضروری است در تجزیه و تحلیل‌ها و ارائه راهبردها و راهکارهای خود از یک دید شبکه‌ای و متقابل استفاده کنیم (رهنما و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۵۷).

در این مرحله بعد از آنکه امتیازات هر متغیر تعیین شد، از سناریوهای طراحی شده خروجی گرفته شد و در نهایت از بین ۱۰۰۰۰ سناریوی ارائه شده، ۵۰۰۰ دارای اعتبار شناسایی شد و با توجه به رقم بالای این تعداد سناریو، ۱۰ سناریوی اول که دارای بالاترین میزان اینرسی و تکرار بالای ۹۰ درصد در سناریوهای بعدی بودند، انتخاب شد و مورد تحلیل قرار گرفت (جدول ۹).

جدول ۹: ویژگی‌های سناریوهای ارائه شده

تعداد	توضیحات
۱۰۰۰۰۰	تعداد سناریوها
۵۰۰۰	تعداد سناریوهای دارای اعتبار
۱۰	تعداد سناریوهای انتخابی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

که وضعیت متغیرهای اثرگذار بر توسعه پایدار روستاهای پیرامون شهر خرم‌آباد که در واقع متأثر از شهر خرم‌آباد هستند، چندان مطلوب نیست و اگر برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسبی در جهت سوق دادن سناریوهای میانه به سمت مطلوب و کاهش سناریوهای فاجعه صورت نگیرد، قطعاً در آینده‌ی نه‌چندان دور شاهد مهاجرت ساکنان این روستاها و متروکه‌شدن آن‌ها خواهیم بود؛ مگر اینکه اتفاقاتی غیرقابل پیش‌بینی اتفاق افتد. در سناریوی اول یکی از بحرانی‌ترین وضعیت‌ها مربوط به خدمات درمانی و بهداشتی شهر خرم‌آباد و روستاهای اطراف است که تأثیرگذاری بالایی بر توسعه پایدار روستاهای پیرامون می‌تواند داشته باشد؛ اما متأسفانه نه تنها در حال حاضر وضعیت مطلوبی ندارد، بلکه کارشناسان برای آینده‌ی آن نیز وضعیت مطلوبی متصور نیستند. پیشران بعدی نیز که دارای وضعیتی بحرانی در این سناریو است، طرح‌های هادی روستایی است که مجری آن بنیاد مسکن شهر خرم‌آباد است؛ اما به دلایلی، از جمله کمبود شدید اعتبارات و عملی‌نشدن برنامه، متأسفانه تأثیر چندانی در بعد توسعه پایدار روستاهای پیرامون شهر خرم‌آباد نداشته است. همچنین سناریوی دوم دارای اینرسی بالایی ۵۰ درصد بوده است و این موضوع نشان‌دهنده احتمال وقوع بالای آن است که اگر این سناریو اتفاق بیفتد، وضعیت نسبت به سناریوی اول بحرانی‌تر خواهد بود؛ زیرا متغیرهای طرح‌های هادی، گردشگری، خدمات درمانی، مدیریتی، اعتبارات و صنایع دارای وضعیتی بحرانی هستند (جدول ۱۰).

در اینجا، فرض‌های مختلف مطرح‌شده برای متغیر با استفاده از روش دلفی و نظر کارشناسان، با این منطق که هر گروه از فرض‌های مرتبط با متغیرها می‌بایست دارای ارتباط، انسجام، احتمال وقوع، اهمیت و شفافیت باشد، تدوین شده است. در واقع در اینجا ارتباط مرجح (ارتباط بین متغیرها و فرض‌ها) به وسیله اعدادی نشان داده شده است و هر عدد نشان‌دهنده یک فرض متناظر است؛ به‌طورمثال، ۵:۱ با ۷:۳ در ارتباط است؛ یعنی فرض اول از متغیر ۵ با فرض سه از متغیر ۸ دارای ارتباط است (افزایش میزان اعتبارات توسعه شهر و روستا با عملی‌شدن طرح‌های هادی روستایی).

تدوین سناریوها

در این مرحله در توضیح سناریوهای تدوین‌شده باید گفت که سناریوی اول تا چهل و پنجم دارای میزان اینرسی بین (۵۰ تا ۵۰/۴۵) بوده است و این موضوع نشان‌دهنده میزان احتمال بالا و تکرار بالای ۹۰ درصدی این سناریوها در سناریوهای بعدی با جابه‌جایی جزئی است؛ بنابراین با توجه به تشابهات بالای سناریوی اول تا چهل و پنجم، دو سناریوی اول که دارای بالاترین میزان تکرار (بالای ۹۰ درصد) و محتمل‌ترین وضعیت ممکن برای اتفاق در آینده بودند، مورد تحلیل قرار گرفت (جدول ۱۰). همان‌طور که از رنگ سناریوها مشخص است، تعداد سناریوهای مطلوب ۸ عدد، سناریوی فاجعه ۸ عدد و تعداد سناریوهای میانه ۴ عدد است و این موضع نشان‌دهنده این مسئله است

جدول ۱۰: سناریوهای نهایی ارائه شده

ردیف	سناریو	وضعیت سناریو	وضعیت اینرسی (S)	عامل کلیدی
۱	بسترسازی مناسب و فراهم‌سازی ایجاد و دسترسی مناسب به مراکز و خدمات آموزشی، تفریحی ساکنان روستاهای پیرامون شهر با کمک اشخاص و نهادهای خیریه	سناریوی مطلوب	۵۰/۴۵	خدمات آموزشی
۲	وخیم‌تر شدن اوضاع نسبت به وضع موجود در جهت خدمات‌رسانی بهتر و مناسب‌تر بهداشتی، درمانی برای روستاهای پیرامون شهر به دلیل تحریم‌های بین‌المللی و کمبود اعتبارات	سناریوی فاجعه	۵۰/۴۵	خدمات درمانی
۳	ادامه وضعیت فعلی مدیریت شهر و روستا و امید به تغییرات اندک در آینده نزدیک	سناریوی میانه	۵۰/۴۵	مدیریت شهر و روستا
۴	توسعه گردشگری به سمت روستاهای اطراف و استفاده از قابلیت‌های روستاهای پیرامون شهر در زمینه توسعه پایدار	سناریوی مطلوب	۵۰/۴۵	گردشگری
۵	برنامه‌ریزی مدیران شهری برای خریدوفروش محصولات روستایی (دامداری، کشاورزی، صنایع‌دستی) با توجه به مرکزیت جمعیتی و اقتصادی شهر در راستای توسعه پایدار و حفظ جمعیت روستائین	سناریوی مطلوب	۵۰/۴۵	صنایع
۶	ادامه روند فعلی طرح‌های هادی و عملی‌نشدن این طرح‌ها به دلیل کمبود اعتبارات و بودجه	سناریوی فاجعه	۵۰/۴۵	طرح هادی
۷	روند فعلی اختصاص اعتبارات در زمینه توسعه و رونق شهر به‌عنوان هسته مرکزی و روستاهای پیرامون شهر	سناریوی میانه	۵۰/۴۵	اعتبارات
۸	برنامه‌ریزی برای استفاده از ظرفیت بالای جمعیت چندصد هزار نفری شهر به‌عنوان هسته مرکزی اقتصادی و جمعیتی منطقه برای خریدوفروش تولیدات روستاها	سناریوی مطلوب	۵۰/۴۵	جمعیت بالای شهر
۹	بالا بردن ظرفیت خدمات الکترونیک از جمله اینترنت با سرعت بالا	سناریوی مطلوب	۵۰/۴۵	خدمات الکترونیک
۱۰	ادامه روند فعلی در زمینه توسعه و گسترش راه‌های مرتبط شهر و روستاهای پیرامون و آسفالت‌سازی جاده‌های خاکی روستایی	سناریوی میانه	۵۰/۴۵	جاده‌ها و راه‌های آسفالت
سناریوی دوم				
ردیف	سناریو	وضعیت سناریو	وضعیت اینرسی (S)	عامل کلیدی
۱	خدمات‌دهی مناسب برای دسترسی بهتر به مراکز آموزشی توسط مدیریت آموزشی شهر، مانند سرویس حمل‌ونقل رایگان با کمک اشخاص و نهادهای خیریه	سناریوی مطلوب	۵۰/۱۱	خدمات آموزشی
۲	ایجاد شرایطی برای توسعه خدمات بهداشتی در روستاهای بالای ۱۰۰ خانوار با توجه به نبود شرایط مناسب اقتصادی برای خدمات‌رسانی به همه روستاها	سناریوی فاجعه	۵۰/۱۱	خدمات بهداشتی و درمانی
۳	کاهش اعتبارات در چند سال آینده به دلیل تحریم‌های بین‌المللی	سناریوی فاجعه	۵۰/۱۱	اعتبارات
۴	ادامه روند فعلی طرح‌های هادی و عملی‌نشدن این طرح‌ها به دلیل کمبود اعتبارات و بودجه	سناریوی فاجعه	۵۰/۱۱	طرح هادی
۵	برنامه‌ریزی برای استفاده از ظرفیت بالای جمعیت چندصد هزار نفری شهر به‌عنوان هسته مرکزی اقتصادی و جمعیتی منطقه برای خریدوفروش تولیدات روستاها در راستای توسعه پایدار	سناریوی مطلوب	۵۰/۱۱	جمعیت
۶	توجه بیشتر مدیریت استانی و شهری به شهر خرم‌آباد و در حاشیه قرارگیری روستاهای پیرامون حداقل تا چند سال آینده	سناریوی فاجعه	۵۰/۱۱	مدیریت شهر و روستا
۷	بالا بردن ظرفیت خدمات الکترونیک از جمله اینترنت با سرعت بالا	سناریوی مطلوب	۵۰/۱۱	خدمات الکترونیک
۸	ادامه وضعیت موجود حداقل تا چند سال آینده و نبود صنایع بزرگ تبدیلی در شهر خرم‌آباد برای استفاده از تولیدات اولیه روستاهای پیرامون در راستای توسعه پایدار	سناریوی فاجعه	۵۰/۱۱	صنایع
۹	ادامه روند فعلی در زمینه توسعه و گسترش راه‌های مرتبط شهر و روستاهای پیرامون و آسفالت‌سازی جاده‌های خاکی روستایی	سناریوی میانه	۵۰/۱۱	جاده‌ها و راه‌های آسفالت
۱۰	توجه و تمرکز به توسعه گردشگری شهر خرم‌آباد و کاهش توجه به توسعه گردشگری روستاهای پیرامون در حد عرصه تولیدات صنایع‌دستی به صورت محدود	سناریوی فاجعه	۵۰/۱۱	گردشگری

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

نتیجه

امروزه با توجه به چالش‌هایی که در نواحی شهرهای پیرامونی وجود دارد و با مهاجرت روستاییان به سمت شهرهای بزرگ، مسائل ضرورت توجه به توسعه پایدار پیرامونی، شناخت و ایجاد تحول در نوع فعالیت شهری- روستایی را ضرورتی انکارناپذیر می‌کند؛ بنابراین با توجه به این موضوعات و مسائل پژوهش حاضر، این تحقیق به دنبال ارزیابی نقش شهر خرم‌آباد در توسعه پایدار روستاهای پیرامون با توجه همه ظرفیت‌ها و قابلیت‌های این شهر و روستاهای پیرامون با رویکرد آینده‌پژوهی بود. پس در این تحقیق تلاش شد با رویکرد سناریونگاری و استفاده از متغیرهای کلان سناریوهای را در جهت بهبود آینده نقش شهرها در توسعه پایدار روستاهای پیرامونی در شهر خرم‌آباد تدوین کرد. برای دستیابی بدین منظور، ابتدا متغیرها و قابلیت‌های اثرگذاری نقش شهرها بر توسعه روستاهای پیرامونی شهر خرم‌آباد از نظرات کارشناسان شناسایی و استخراج شد. سپس کارشناسان در ماتریس مقاطع نرم‌افزار MICMAC و Morphol به این قابلیت امتیاز دادند. با توجه به خروجی به‌دست‌آمده از نرم‌افزار، شاخص پرشدگی برای متغیر با ۲ بار چرخش داده‌ای، عدد ۸۹/۹۴ درصد به‌دست آمده است. این امر مؤید تأثیرگذاری زیاد متغیرها بر یکدیگر است و کارایی اطلاعات به‌دست‌آمده از نظر نخبگان را نشان می‌دهد. سپس از بین پنج هزار سناریوی دارای اعتبار، ۱۰ سناریو با اینرسی بالا انتخاب شد. در بین ده سناریو، دو سناریو با بالاترین درصد احتمال وقوع و تکرار بالا ۹۰ درصد مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان داد که وضعیت قابلیت‌ها و ظرفیت‌های شهر خرم‌آباد و روستاهای پیرامون در بُعد طبیعی و انسانی در راستای توسعه پایدار مناسب است؛ اما در بسیاری از موارد به دلیل عدم بهره‌گیری یا بهره‌گیری نامناسب، کمبود اعتبارات، ضعف سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مناسب توسط مدیریت شهری و روستاهای پیرامون، نه تنها در وضعیت کنونی، بلکه در آینده نیز نمی‌توان وضعیت مطلوبی برای آن متصور بود. همچنین با بررسی ۶۰

قابلیت و متغیر اثرگذار بر توسعه پایدار روستاهای پیرامون شهر خرم‌آباد نتایج تحلیل نرم‌افزار میک‌مک نشان داد که متغیرهای خدمات درمانی، خدمات آموزشی، مدیریت شهر و خود روستاها، جاده‌ها و راه‌های آسفالتی، آب شرب، اعتبارات، طرح‌های هادی، گردشگری، ایجاد صنایع دارای بیشترین اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم بر توسعه پایدار روستاهای پیرامون شهر خرم‌آباد هستند، اما از آنجاکه این متغیرها در شهر خرم‌آباد به‌عنوان مرکزیت اقتصادی و جمعیتی وضعیت چندان مطلوبی (بهتر از روستاها) ندارند، تأثیرگذاری این متغیرهای مرتبط با شهر خرم‌آباد بر روستاها پیرامون مطلوب و سازنده نیست و خیلی ضعیف می‌توانند محرک توسعه پایدار را از شهر به روستاها انتقال دهند؛ به‌طورمثال، گردشگری شهر خرم‌آباد و منطقه اطراف می‌تواند تأثیر بسزایی در رونق کسب‌وکار و تولید صنایع بومی محلی در روستاهای پیرامون شهر در راستای توسعه پایدار ایجاد کند؛ اما این موضوع همچنان مسکوت مانده است و برنامه‌ریزی مناسبی برای آن صورت نمی‌گیرد؛ بنابراین در نتیجه‌گیری از سناریوهای تدوین‌شده باید گفت که سناریوهای بحرانی زیادی توسعه پایدار روستاهای پیرامون شهر خرم‌آباد را تهدید می‌کند که اگر تغییر رویه‌ها در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی صورت گرفته انجام نگیرد، قطعاً در آینده نه‌چندان دور، شاهد مهاجرت و متروکه‌شدن این روستاها خواهیم بود؛ زیرا امور خدماتی مربوط به بهداشت، آموزش و تفریح، جاده‌های روستایی، مسکن مناسب، آب شرب، درآمدزایی و... این روستا بسیار ضعیف است و شهر خرم‌آباد نیز به‌عنوان مرکزیت اقتصادی و جمعیتی منطقه مورد مطالعه در وضعیت کنونی و آینده قابل‌پیش‌بینی آن چنان پیشران قوی‌ای در زمینه توسعه پایدار روستاهای پیرامون شهر خود ندارد و برخی پیشران‌هایی که دارای وضعیت بینابین هستند، باید قبل از تبدیل‌شدن به تهدید و بحران، به سمت مطلوبیت و در راستای توسعه پایدار به فرصت و نقطه قوت تبدیل شوند.

منابع

- سجاسی قیداری، حمدالله؛ احمد رومیانی؛ خیرالنساء منصورى (۱۳۹۶). تحلیل فضایی پیوندهای روستا-شهری براساس عملکرد حوزه نفوذ خدماتی مراکز شهری، مطالعه موردی: شهرستان کوهدشت، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۷. پایپ ۲۵. صفحات ۱۴۲-۱۲۹.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=279207>
- صحنه، بهمن؛ حسین سادین؛ عبدالحمید نشاط؛ حمیدرضا تلخابی (۱۳۹۶). اثرات روابط شهر و روستا بر تحولات اقتصادی و اجتماعی روستاهای شهرستان آزادشهر، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی. ۶ (۳) صفحات ۱۳۸-۱۲۱.
<https://serd.khu.ac.ir/article-1-2901-fa.html>
- علیزاده، کتایون؛ حمید جعفری؛ فرنوش حریری مقدم (۱۳۹۶). بررسی رابطه مکانی- فضایی مادر شهر مشهد و دهستان فریمان، مجله علوم جغرافیایی. شماره ۲۷. پاییز و زمستان ۱۳۹۶.
http://geographic.sinaweb.net/article_538351.html
- کلانتری، خلیل (۱۳۸۰). برنامه‌ریزی و توسعه منطقه‌ای (تئوری‌ها و تکنیک‌ها). انتشارات خوشبین.
<https://www.adinehbook.com/gp/product/9647194137>
- محمدی یگانه، بهروز؛ اکبر حسین‌زاده اکبر (۱۳۹۲). نقش عملکردی روستا- شهرها در توسعه روستاهای پیرامونی مورد مطالعه: شهر زرین‌رود، شهرستان خدابنده. فصلنامه علمی- پژوهشی برنامه‌ریزی منطقه‌ای. سال سوم. شماره ۱۱. پاییز ۱۳۹۲.
http://jzpm.miau.ac.ir/article_190.html
- ناظمی شادباش، نقی؛ حسین اصغری؛ علیرضا پورشیخیان (۱۳۹۹). نقش روابط متقابل شهر و روستا در توسعه سکونتگاه‌های پیرامون کلان‌شهر رشت، مورد ناحیه پیراشهر خمام، مجله توسعه فضاهای پیراشهری. سال دوم. شماره دوم. پایپ ۴. صفحات ۱۵۶-۱۴۳.
http://www.jpud.ir/article_125298.html
- اکبری، همایون؛ حمید شایان؛ مریم قاسمی (۱۳۹۷). مقایسه تطبیقی روابط عملکردی روستائیان با شهرهای هرسین و کرمانشاه. مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان هرسین. مجله آمایش جغرافیایی فضا. فصلنامه علمی- پژوهشی دانشگاه گلستان سال هشتم. شماره مسلسل سی‌ام. زمستان ۱۳۹۷.
http://gps.gu.ac.ir/article_85843.html
- رهنما، محمدتقی؛ حسین آقاجانی (۱۳۹۱). تحلیل نابرابری‌های فضایی در استان خراسان رضوی، فصلنامه برنامه‌ریزی و آمایش فضا. سال شانزدهم. شماره ۷۳.
<https://www.sid.ir/fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=175235>
- رهنما، محمدرحیم؛ کیان شاکرمی؛ حامد عباسی (۱۳۹۷). شناسایی و تحلیل پیشران‌های مؤثر بر توسعه منطقه‌ای استان البرز با رویکرد برنامه‌ریزی سناریو مینا، مجله آمایش سرزمین. دوره ۱۰. شماره اول. بهار و تابستان ۱۳۹۷. صفحات ۱۶۶-۱۳.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=356096>
- رهنما، محمدرحیم؛ کیان شاکرمی؛ حامد عباسی (۱۳۹۷). شناسایی و تحلیل پیشران‌های مؤثر بر توسعه منطقه‌ای استان البرز با رویکرد برنامه‌ریزی سناریو مینا. مجله علمی، ۱۰ (۱) صفحات ۱۶۶-۱۳۹.
<http://ensani.ir/fa/article/author/106491>
- زمانی پور، مسعود؛ نادر زالی (۱۳۹۴). تحلیل دستگامی متغیرهای راهبردی توسعه منطقه‌ای در برنامه‌ریزی سناریو مینا (مورد مطالعه: استان مازندران)، آمایش سرزمین دوره هفتم. شماره اول. بهار و تابستان ۱۳۹۴. صفحات ۲۸-۱.
<https://www.magiran.com/paper/1452766>

- Hiller, H. H (2000). Mega-events, urban boosterism and growth strategies: an analysis of the objectives and legitimations of the Cape Town 2004 Olympic Bid. *International journal of urban and regional research*, 24(2),449-458. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.00256>
- Holden, A. (2000) *Environment and Tourism*. London: Routledge, <https://www.routledge.com/Environment-and-Tourism/Holden/p/book/9781138785762>
- Johansson, M., & Kupiszewski, M. (2009). Rural demography. EDORA project Working Paper 1,(Annex 1). <http://www.nordregio.se/EDORA>.
- Kihonge, E. (2014). "The role of small and medium enterprises) SMEs) in rural-urban linkages and economic development: the case of Mt. Kenya Region in Central Kenya", in F. Bart (ed.), *Rural and urban dynamics in the East-African mountains* (to be published). <https://books.openedition.org/africae/1338?lang=en>
- Kim, J. H & Kang, K. H. (2020). The interaction effect of tourism and foreign direct investment on urban-rural income disparity in China: a comparison between autonomous regions and other provinces. *Current Issues in Tourism*, 23(1), 68-81. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13683500.2019.1637826>
- Kūle, L (2014). Urban-rural interactions in Latvian changing policy and practice context. *European Planning Studies*, 22(4), 758-774. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09654313.2013.772785>
- Li, Y. (2012). Urban-rural interaction patterns and dynamic land use: implications for urban-rural integration in China. *Regional Environmental Change*, 12(4), 803-812. DOI: 10.1007/s10113-012-0295-4
- Liu, R., & Wong, T. C. (2018). Urban village redevelopment in Beijing: The state-dominated formalization of informal housing. *Cities*, 72, 160-172. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2017.08.008>
- Long, H, Zou, J & Liu, Y. (2009). Differentiation of rural development driven by industrialization and urbanization in eastern coastal China. *Habitat international*, 33(4), 454-462. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2009.03.003>
- نیک‌سرشت، مهدی؛ فضیله دادورخانی؛ شاه‌بختی رستمی (۱۳۹۱). تحلیل و ارزیابی کارکرد شهرهای کوچک در توسعه روستاهای پیرامونی (نمونه موردی: شهر سرابله شهرستان شیروان چرداول، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای. سال دوم، شماره ۷، مرودشت. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=194102>
- Akkoyunlu, s (2015). The potential of rural-urban linkages for, Sustainable development and trade *International Journal of Sustainable Development & World Policy*, 4(2):20-40. [file:///C:/Users/Roumiani/Downloads/Documents/IJSDWP-2015-4\(2\)-20-40.pdf](file:///C:/Users/Roumiani/Downloads/Documents/IJSDWP-2015-4(2)-20-40.pdf)
- Bamzar, S. A. S., & Khademi, H (2014). The role of urban villages in the development of surrounding villages. *International Journal of Advanced Biological and Biomedical Research*, (4), 1414-1418. http://www.ijabbr.com/article_13502.html
- Brohman, J (1996). New directions in tourism for Third World development. *Annals of Tourism Research* 23 (1), 48-70. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(95\)00043-7](https://doi.org/10.1016/0160-7383(95)00043-7)
- Cao, X., & Wang, D (2018). The role of online communities in reducing urban-rural health disparities in China. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 69(7), 890-899. <https://doi.org/10.1002/asi.24013>
- Fatimah, T. (2018). Community-based spatial arrangement for sustainable village environmental improvement-case study of Candirejo Village, Borobudur, Indonesia. *Energy Procedia*, 153, 389-395. <https://doi.org/10.1016/j.egypro.2018.10.074>
- Ghiurcă1, Ana-Andreea, Lămășanu, Andrea, Mihai, Florin-Constantin (2012). Rural-Urban Relations in the context of Sustainable Development. Case Study: Cuejdiu Valley Basin, Neamt County, LucrăriȘtiințifice- Vol. 55 (2): 327-331. https://www.researchgate.net/publication/261297192_Rural-urban_relations_in_the_context_of_sustainable_development_Case_Study_Cuejdiu_Valley_Basin_Neamt_County
- Harrison, D (1988) *The Sociology of Modernisation and Development*. London: Routledge.

- UN-Habitat. (2004). Regional Conference on Urban-Rural Linkages. 1-4 October. Un Office in Nairobi, Kenya. <http://www.unchs.org>.
- Van Leeuwen, E. S (2010). Urban-Rural Interactions: Towns as Focus Points in Rural Development, Springer- Verlag Berlin Heidelberg 2010, Germany. <https://ibook.pub/urban-rural-interactions-towns-as-focus-points-in-rural-development.html>
- Verheij, R. A., Van de Mheen, H. D., de Bakker, D. H., Groenewegen, P. P., & Mackenbach, J.P.(1998). Urban-rural variations in health in The Netherlands: does selective migration play a part?. Journal of Epidemiology & Community Health, 52(8), 487-493. <http://dx.doi.org/10.1136/jech.52.8.487>
- Winston, N(2010). Regeneration for sustainable communities? Barriers to implementing sustainable housing in urban areas. Sustainable Development, 18(6), 319-330. <https://doi.org/10.1002/sd.399>
- Wu, Y., Sun, X., Sun, L., & Choguill, C. L. (2020). Optimizing the governance model of urban villages based on integration of inclusiveness and urban service boundary (USB): A Chinese case study. Cities, 96, 102427. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.102427>
- Zhang, L., Zhang, X., Li, Y., & Liu, J (2012). Discussion about interrelated planning and constructions of social water engineering in system of town and village. Energy Procedia, 16, 489-493. <https://doi.org/10.1016/j.egypro.2012.01.079>
- Jat, M. K., Garg, P. K., & Khare, D. (2008). Monitoring and modelling of urban sprawl using remote sensing and GIS techniques. International journal of Applied earth Observation and Geoinformation, 10(1), 26-43. <https://doi.org/10.1016/j.jag.2007.04.002>
- Hedberg, C., & Do Carmo, R. M. (2012). Translocal ruralism: Mobility and connectivity in European rural spaces. In Translocal ruralism (PP.1-9). Springer, Dordrecht. DOI: 10.1007/978-94-007-2315-3_1
- Swyngedouw, E (2004). Globalisation or 'glocalisation'? Networks, territories and rescaling. Cambridge review of international affairs, 17(1), 25-48. <https://doi.org/10.1080/0955757042000203632>
- Ma, C., Jiang, Y., & Qi, K. (2021). Investigating the urban-rural integrated town development strategy on the basis of the study of rural forms in Nantong, China. <https://doi.org/10.1016/j.foar.2020.06.001>
- Ma, C., Jiang, Y., & Qi, K (2021). Investigating the urban-rural integrated town development strategy on the basis of the study of rural forms in Nantong, China. Frontiers of Architectural Research, 10(1), 190-201. <https://doi.org/10.1016/j.foar.2020.06.001>
- Piacentini, M., & Trapasso, R (2010). November). Urban-Rural linkages: issues, measurement and policies in OECD countries. In joint meeting of the working party on territorial development in urban areas and the working party on territorial development in rural areas of the OECD's Territorial Development Policy Committee, Paris (Vol.30). <https://www.oecd.org/regional/>
- Simelane, Thokozani (2012). To What Extent Are Cities Influenced by Rural Urban Relationships in Africa, Natural Resources, 2012, 3, 240-247. Su, Chi-Wei, Liu, Tie-Ying, Chang, Hsu-Ling, Jiang, Xu-Zhao (2015), Is urbanization narrowing the urban-rural income gap? A crossregional study of China; Habitat International 48: 79-86. DOI:10.4236/nr.2012.34031
- Tacoli, C. (1998). "Rural-urban interactions: A guide to the literature ", Environment and Urbanization, Vol. 10 N°1 (April), PP.147-166. <https://doi.org/10.1177/095624789801000105>
- Telfer, D. AND Sharpley, R., (2008), Tourism and Development in the Developing World, Routledge, <https://www.routledge.com/Tourism-and-Development-in-the-Developing-World/Telfer-Sharpley/p/book/9781138921740>
- Telfer, D. J., & Sharpley, R. (2015). Tourism and development in the developing world. Routledge. <https://www.routledge.com/Tourism-and-Development-in-the-Developing-World/Telfer-Sharpley/p/book/9781138921740>
- Telfer, D.J. and Hashimoto, A. (2000) Niagara icewine tourism: Japanese souvenir purchases at Inniskillin Winery. Tourism and Hospitality Research: The Surrey Quarterly Review 2 (4), 343-56. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/146735840000200405>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی